

สิทธิและประโยชน์ของผู้ลงทุนในลาว

4.1 สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับภาษีอากร

4.1.1 สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับอากรกำไรและอากรรายได้

กฎหมายส่วยสาอากรได้นิยาม “อากรกำไรและอากรรายได้ คือ อากรทางตรง ซึ่งเป็นภาระของผู้ดำเนินธุรกิจหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ผู้มีรายได้จากเงินเดือน จากทุนสังหาริมทรัพย์ (ทุนเคลื่อนที่) จากการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ (ทรัพย์สินคงที่) จากลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น”¹

บุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นคนลาว ชาวต่างด้าว ชาวต่างประเทศ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติซึ่งดำเนินกิจการที่มีกำไรหรือรายได้ใน สปป.ลาว ล้วนแต่ต้องเสียอากรกำไรหรืออากรรายได้ให้แก่งบประมาณแห่งรัฐ สำหรับคนงานต่างประเทศที่เข้ามาทำงานใน สปป.ลาว แต่ได้รับเงินเดือนในต่างประเทศ ต้องเสียอากรรายได้ใน สปป.ลาว ถ้าตนได้พักอยู่ใน สปป.ลาว ในปีเสียอากรตั้งแต่ 180 วันขึ้นไป เว้นเสียแต่มีข้อตกลงต่างหากระหว่างรัฐบาลแห่ง สปป.ลาว กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง²

อากรกำไรและอากรรายได้ถูกเก็บจากกำไรหรือรายได้ประจำปีของผู้ที่มีกำไรหรือรายได้ใน สปป.ลาว โดยไม่จำแนกว่าผู้ที่มีกำไรหรือรายได้นั้นเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาใน สปป.ลาว หรือในต่างประเทศ³

ผู้ดำเนินธุรกิจและผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องแจ้งเสียอากรกำไรที่สำนักงานส่วยสาอากรที่ตนขึ้นทะเบียนอากรไว้ ส่วนผู้ที่มีรายได้จากการเช่าที่ดิน ที่อยู่อาศัยหรือทรัพย์สินอื่นๆ ต้องแจ้งเสียอากรรายได้ที่สำนักงานส่วยสาอากร สถานที่ที่มีสิทธิอำนาจคุ้มครองทรัพย์สินที่ให้เช่า และสาขาหรือตัวแทนของบริษัทต่างๆ ดำเนินงานอยู่ท้องถิ่นใดให้แจ้งเสียอากรกำไรที่ท้องถิ่นนั้น⁴ นอกจากนี้ องค์กรวิสาหกิจ หรือบุคคลที่จ่ายเงินเดือนให้แก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ กรรมการและบุคคลอื่น ๆ ตามสัญญา มีหน้าที่หักอากรรายได้จากเงินเดือนทุกเดือน แล้วทำบัญชีอากรที่หักไว้ นั้น ยื่นต่อรัฐการส่วยสาอากรภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้จ่ายเงินเดือนเป็นต้นไป เพื่อคำนวณและออกใบเสียอากร⁵

¹ ดู กฎหมายส่วยสาอากร เลขที่ 04/95 สพช. ลงวันที่ 14-10-1995 ม.25 27 และ 28.

² ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.29.

³ ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.26.

⁴ ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.32.

⁵ ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.49.

สำหรับกำไรสุทธิจากการดำเนินธุรกิจของนิติบุคคลจะได้เสียอากรในอัตราร้อยละ สามสิบห้าของกำไรสุทธิ ส่วนอัตราอากรสำหรับกำไรสุทธิจากการดำเนินธุรกิจ จากการประกอบ อาชีพอิสระ รายได้จากการให้เช่าที่ดิน ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินอื่นๆ ของบุคคลต้องเสียอากรตาม อัตราทวิคูณที่ระบุไว้ในตารางดังนี้ กำไรสุทธิหรือรายได้ประจำปีที่ต้องเสียอากรตั้งแต่ 360,000 กีบลงมา จะได้รับการยกเว้น กำไรหรือรายได้ตั้งแต่ 360,000-1,500,000 กีบ จำนวนกำไรหรือรายได้ ที่ต้องนำมาคำนวณเสียอากรจริงคือ 1,140,000 กีบ และจะต้องเสียในอัตราร้อยละสิบ ถ้ากำไร หรือรายได้ 1,500,001-3,000,000 จำนวนกำไรหรือรายได้ที่ต้องคำนวณเสียอากรจริงคือ 1,500,000 กีบ และจะต้องเสียในอัตราร้อยละสิบห้า... ส่วนกำไรหรือรายได้สูงสุดนั้นคือ 60,000,000 กีบขึ้นไปซึ่งจะต้องเสียในอัตราร้อยละสี่สิบห้า สำหรับรายได้จากเงินเดือน ผู้ที่มีรายได้ประจำปีตั้งแต่ 360,000 กีบลงมา จะได้รับการยกเว้นเช่นกัน... ผู้มีรายได้ประจำปีสูงสุดคือ 5,000,001 กีบขึ้นไปจะต้องเสียอากรในอัตราร้อยละสี่สิบ...⁶

อากรกำไรและอากรรายได้จะต้องคำนวณให้เสียประจำปีบนพื้นฐานกำไร หรือรายได้ทั้งหมดทุกประเภทที่ได้รับภายในปี ก่อนคำนวณอากรนั้น กำไรหรือรายได้ส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ต้องแลกเปลี่ยนเป็นเงินกีบตามอัตราแลกเปลี่ยน ของธนาคารในแต่ละระยะเวลา...⁷

ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน สปป.ลาว นั้น ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมหรือบุคคลใดก็ตามที่มีรายได้จากกิจการลงทุนที่ได้รับอนุมัติให้ลงทุนตามกฎหมายนี้จะต้อง เสียอากรกำไรและอากรรายได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายส่วยสาอากรของ สปป.ลาว ดังที่ได้ กล่าวมาข้างต้น⁸

ส่วนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศในสปป.ลาว ได้บัญญัติเรื่องการเสียอากรกำไรและอากรรายได้ไว้ดังนี้

“...คนต่างประเทศที่ทำงานในกิจการลงทุนใน สปป.ลาว ต้องเสียอากรรายได้แก่รัฐบาลลาวในอัตราร้อยละสิบของรายได้ทั้งหมดของตน

⁶ ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.38 และ Ultimate Business Research Co., Ltd. for JETRO, Investment Environment in Lao People's Democratic Republic (Bangkok : March 1997), pp. 35 and 36.

⁷ ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.33 – 37 และ 39 และ คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายส่วยสาอากร เลขที่ 72/นย ลงวันที่ 22 มีนาคม 1996 ม. 30 31 36 และ 40.

⁸ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในสปป.ลาว ม.10 (5) และ คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติ กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายใน ม.21(5).

ผู้ลงทุนต่างประเทศ ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จะต้องเสียอากรกำไรให้แก่รัฐบาลแห่ง สปป.ลาว แต่ละปีในอัตราร้อยละยี่สิบ โดยคำนวณตามวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายของ สปป.ลาว ที่มีผลบังคับใช้...

สำหรับการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานนั้น ให้ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ตกลงกันระหว่างรัฐบาลลาวกับผู้ลงทุน

ในกรณีพิเศษที่ได้รับการตกลงจากรัฐบาล สปป.ลาว ผู้ลงทุนต่างประเทศจะได้รับสิทธิและผลประโยชน์จากการลงทุนที่มีผลกระทบในทางที่ดีหรือมีการลงทุนขนาดใหญ่ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ สปป.ลาว ด้วยการผ่อนผันหรือยกเว้นอากรกำไรและหรือภาษีอากรขาเข้าอุปกรณ์และพาหนะการผลิต... ที่ระบุไว้ในมาตรา 16 และ 17 ข้างต้น...

ผู้ลงทุนต่างประเทศ ภายหลังจากที่ได้เสียอากรกำไรในแต่ละปีอย่างถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ยังจะต้องได้แบ่งกำไรส่วนหนึ่งไว้เพื่อสร้างคลังสะสมตามระเบียบและคลังสะสมที่จำเป็นอื่นๆ เพื่อรับประกันการดำเนินการและการขยายตัวของธุรกิจของตนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อยๆ ตามนโยบายและกฎระเบียบของวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้⁹

จากการอธิบายข้างต้น เห็นว่า อัตราการเสียอากรกำไรหรือ/อากรรายได้ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลงทุนภายในและกฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาวมีความแตกต่างกัน เช่นนิติบุคคลที่ลงทุนตามกฎหมายลงทุนภายในของลาวจะต้องเสียอากรกำไรในอัตราร้อยละสามสิบห้า¹⁰ แต่ผู้ลงทุนในรอบของกฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาวจะต้องเสียอากรกำไรในอัตราร้อยละยี่สิบเท่านั้น¹¹ สำหรับคนงานที่ทำงานในกิจการลงทุนต่างๆ ตามกฎหมายลงทุนภายในของลาวจะต้องเสียอากรรายได้ในอัตราตั้งแต่ร้อยละห้าจนถึงอัตราสูงสุดคือ ร้อยละสี่สิบ ซึ่งเป็นอัตราอากร ตั้งแต่ต่ำหาสูงโดยขึ้นอยู่กับระดับขั้นของรายได้จริง¹² แต่ผู้ทำงานในกิจการลงทุนตามกฎหมายลงทุนต่างประเทศต้องเสียอากรรายได้ในอัตราแค่ร้อยละสิบซึ่งเป็นอัตราเดียว¹³ ความแตกต่างดังกล่าวเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนไม่ให้ความสนใจที่จะลงทุนในรอบของกฎหมายลงทุนภายใน

⁹ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ม.12 และ16-19.

¹⁰ ดู กฎหมายส่วยสาอากร ม.38.

¹¹ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ม.16.

¹² ดู กฎหมายส่วยสากร ม.38.

¹³ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ม.12.

ตรงกันข้ามคนลาวส่วนมากมักนิยมลงทุนร่วมกับผู้ลงทุนต่างชาติในกรอบของกฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาวเพราะได้รับประโยชน์มากกว่า

ส่วนการลงทุนในโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน จะต้องปฏิบัติตามสัญญาระหว่างรัฐบาลลาวกับผู้ลงทุนต่างประเทศ

สำหรับกำไรหรือรายได้ที่เหลือจากการปฏิบัติพันธะต่างๆ จะต้องได้แบ่งกำไรส่วนหนึ่งไว้เพื่อสร้างคลังต่างๆ ตามกฎระเบียบของวิสาหกิจ

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว จะเห็นว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทยให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการพิจารณาว่าผู้ลงทุนหรือโครงการลงทุนใดจะได้หรือไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการ และยังกำหนดระยะเวลาต่ำสุดและสูงสุดสำหรับการยกเว้นเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อหาของบทบัญญัติมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้ตรงกับขนาดและความสำคัญ ของแต่ละโครงการลงทุน นอกจากนั้น รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณกำไรสุทธิให้รวมถึงรายได้จากการจำหน่ายผลพลอยได้และรายได้จากการจำหน่ายสินค้าสำเร็จรูปด้วย ส่วนค่าแห่งกูดวิลล์ ค่าแห่งสิทธิหรือสิทธิ์อย่างอื่นจากผู้ได้รับการส่งเสริมตามสัญญาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ มีกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับการส่งเสริมมีรายได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม และเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริม การลงทุน ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ ตลอดระยะเวลาที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับในกรณีมีการขาดทุนในระหว่างระยะเวลาได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ ผู้ได้รับการส่งเสริมมีสิทธิที่จะนำผลขาดทุนไปหักออกจากกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นภายหลังระยะเวลาได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ ซึ่งมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นกำหนดเวลานั้น โดยจะเลือกหักจากกำไรของปีใดปีหนึ่ง หรือหลายปีก็ได้¹⁴

สำหรับกฎหมายลงทุนในประเทศกัมพูชาจะบัญญัติให้ผู้ลงทุนต้องเสียภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละเก้า ยกเว้นอัตราภาษีที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและนำใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไม้ แร่ ธาตุ ทองคำ และหินที่มีค่าซึ่งจะต้องได้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ส่วนการยกเว้นภาษีเงินได้จะมีกำหนดสูงสุดไม่เกินแปดปีซึ่งจะพิจารณาตามลักษณะของโครงการและนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล การยกเว้นภาษีเงินได้ดังกล่าวจะเริ่มมีผลบังคับใช้ นับแต่ปีที่โครงการลงทุนเริ่มมีกำไร ในกรณีมีการขาดทุนให้นำผลการขาดทุนนั้นไปหักออกจากกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นภายหลังระยะเวลาได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้สิ้นสุดลง โดยมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลายกเว้นภาษี ในกรณีที่กำไรได้นำมาลงทุนภายในประเทศ

¹⁴ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.31 - 34.

กำไรดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นจากการเสียภาษีต่างๆ และจะไม่มีภาษีใดๆ สำหรับการจำหน่ายจ่ายโอนเงินปันผล กำไร หรือรายได้ต่างๆ จากการลงทุน ไม่ว่ากำไรหรือรายได้ดังกล่าวจะถูกส่งออกไปต่างประเทศหรือ แจกจ่ายภายในประเทศก็ตาม

นอกจากนั้น คนงานต่างชาติที่ทำงานในกิจการลงทุนต่างๆ จะต้องเสียภาษีสำหรับเงินเดือนและรายได้ของตนให้รัฐบาลกัมพูชา เช่นกัน¹⁵

ในเวียดนาม กฎหมายลงทุนต่างประเทศ บัญญัติให้วิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติและผู้ลงทุนต่างชาติในธุรกิจตามสัญญาจะต้องเสียภาษีรายได้ของวิสาหกิจในอัตราร้อยละยี่สิบห้า ของกำไรหรือรายได้ทั้งหมดที่ได้รับ ในกรณีเป็นการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริม อัตรากาษีรายได้คือ ร้อยละยี่สิบของรายได้ที่ได้รับ ในกรณีเป็นการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมในหลายเงื่อนไขหรือมาตรฐานเข้าด้วยกัน อัตรากาษีรายได้ของวิสาหกิจคือ ร้อยละสิบห้า ของรายได้ที่ได้มา ในกรณีเป็นการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมพิเศษ อัตรากาษีรายรับของวิสาหกิจมีเพียงร้อยละสิบ ของรายได้ทั้งหมด

สำหรับการลงทุนในกิจการน้ำมันและทรัพยากรธรรมชาติหายาก ระดับหรืออัตรากาษีรายได้ของวิสาหกิจ จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายน้ำมัน และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

โดยพิจารณาตามกิจการและพื้นที่การลงทุน วิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติและผู้ลงทุนต่างประเทศในธุรกิจตามสัญญา อาจได้รับการยกเว้นภาษีรายได้โดยมีกำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกินสองปี ซึ่งจะนับจากวันที่วิสาหกิจเริ่มมีผลกำไรและจะได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบ ของจำนวนเงินภาษีที่จะต้องเสียต่อไปอีกโดยมีกำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกินสองปีนับจากวันที่กำหนดระยะเวลา ยกเว้นภาษีเงินได้ได้สิ้นสุดลง

ในกรณีที่วิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติและผู้ลงทุนต่างประเทศในธุรกิจตามสัญญา จะต้องปฏิบัติตามโครงการลงทุนที่มีหลายมาตรฐานหรือหลายเงื่อนไขส่งเสริมรวมเข้าด้วยกัน จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ มีกำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกินสี่ปีโดยเริ่มจากวันที่วิสาหกิจเริ่มมีผลกำไรและจะได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนภาษีรายได้ที่จะต้องเสียต่อไป มีกำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกินสี่ปีเช่นกันโดยเริ่มนับจากวันที่กำหนดระยะเวลา ยกเว้นภาษีรายได้สิ้นสุดลง

สำหรับกรณีที่มีการส่งเสริมการลงทุนเป็นกรณีพิเศษ กำหนดระยะเวลาในการยกเว้นภาษีรายได้สูงสุดคือแปดปี

¹⁵ ดู Cambodian Investment Law, on August 4, 1994, Art., 14 and 19.

วิสาหกิจที่ต่างชาติลงทุน หากดำเนินธุรกิจขาดทุน สามารถที่จะนำส่วนที่ขาดทุนนั้นไปหักออกจากกำไรหรือรายได้ที่จะต้องเสียภาษีในปีต่อมา และจะต้องกระทำภายในระยะเวลาไม่เกินห้าปีเท่านั้น

หลังจากที่เสียภาษีรายได้และปฏิบัติพันธะทางด้านการคลังอื่นๆ เสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว วิสาหกิจต่างๆ จะต้องมอบเงินจำนวนหนึ่งจากรายได้ที่ยังเหลือเข้าคลังสำรอง คลังสวัสดิการ คลังขยายการผลิต และคลังอื่นๆ ตามการตกลงของวิสาหกิจ

ในกรณีที่มีการนำกำไรหรือรายได้เข้าไปลงทุนในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ภาษีกำไรหรือรายได้นี้จะถูกลดหย่อนเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ ซึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนการจ่ายคืนดังกล่าวโดยอิงตามขอบเขต พื้นที่ รูปแบบ และระยะเวลาของการลงทุนนั้น

ส่วนเวลาที่จะนำรายได้หรือกำไรออกนอกประเทศ ผู้ลงทุนต่างประเทศจะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละสาม ห้า และเจ็ดของจำนวนเงินรายได้ที่จะส่งออกไปโดยพิจารณาตามจำนวนเงินทุนที่นักลงทุนต่างประเทศได้ประกอบเข้าเป็นทุนสร้างตั้งวิสาหกิจ ที่มีการลงทุนของต่างชาติหรือจำนวนเงินทุนที่ประกอบเข้าในธุรกิจตามสัญญา สำหรับคนเวียดนามที่ดำรงชีวิตในต่างแดนแต่มาลงทุนในเวียดนามตามกฎหมายลงทุนฉบับนี้จะได้รับส่วนลดร้อยละยี่สิบของจำนวนภาษีรายได้ของวิสาหกิจซึ่งมีโครงการลงทุนประเภทเดียวกัน และเวลาจะนำรายได้ออกนอกประเทศก็จะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละสามของรายได้ที่จะส่งออก

โดยปฏิบัติตามระเบียบการของรัฐบาล องค์การคุ้มครองการลงทุนของรัฐบาลจะเป็นหน่วยงานพิจารณาและตัดสินใจใช้อัตรากำไรของวิสาหกิจ ระยะเวลายกเว้น การลดภาษีรายได้ของวิสาหกิจและอัตรากำไรสำหรับการนำรายได้ออกนอกประเทศ อัตรากำไร ระยะเวลายกเว้น และการลดภาษีดังกล่าวจะต้องระบุไว้ในใบอนุญาตลงทุน

ในช่วงระยะเวลาของการดำเนินโครงการลงทุน หากมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการลงทุน กระทรวงการคลังจะเป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจยกเว้นและลดหย่อนภาษีรายได้สำหรับวิสาหกิจที่มีการลงทุนต่างชาติและผู้ลงทุนต่างประเทศที่ลงทุนในธุรกิจตามสัญญา

นอกจากนั้น คนต่างประเทศและคนเวียดนามที่ทำงานในวิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติหรือทำงานให้แก่บรรดาฝ่ายที่เข้าร่วมในธุรกิจตามสัญญา จะต้องเสียภาษีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้¹⁶

ส่วนกฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในของเวียดนาม บัญญัติให้ผู้ลงทุนที่มีโครงการการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 และ 16 ของกฎหมายฉบับนี้ จะต้องเสียภาษีรายได้ของวิสาหกิจดังนี้

¹⁶ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.38-45 และ 50.

- ลงทุนในกิจการที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้หรือลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมยุ่งยาก จะได้เสียภาษีในอัตราร้อยละยี่สิบห้า

- ลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมยุ่งยากเป็นพิเศษ หรือลงทุนในกิจการที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจและสังคมยุ่งยาก จะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละยี่สิบ

- ลงทุนในกิจการที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้ อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม ยุ่งยากพิเศษ จะได้เสียภาษีรายได้ในอัตราร้อยละยี่สิบห้า

ผู้ลงทุนที่มีโครงการจะสร้างพื้นฐานการผลิตและการดำเนินธุรกิจ ในกิจการที่กำหนดไว้ในมาตราสิบห้าของกฎหมายนี้ จะได้รับการยกเว้น หรือลดหย่อนภาษีรายได้ของวิสาหกิจตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 วรรค 1 มาตรา 17 ของกฎหมายว่าด้วยภาษีรายได้ของวิสาหกิจ และผู้ลงทุนที่มีโครงการจะสร้างพื้นฐานการผลิตและดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้มาตรา 16 ของกฎหมายนี้หรือลงทุนตามรูปแบบ ร่วมกันสร้าง-ดำเนินธุรกิจ-ส่งมอบ หรือร่วมกันสร้าง-ส่งมอบ-ดำเนินธุรกิจ จะได้รับการยกเว้น หรือลดหย่อนภาษีรายได้วิสาหกิจในระดับสูงสุด ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 วรรค 1 มาตรา 17 ของกฎหมายว่าด้วยภาษีรายได้ของวิสาหกิจ

ผู้ลงทุนที่มีโครงการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในวรรค 6 มาตรา 15 ของกฎหมายนี้ นอกจากจะได้รับสิทธิในการยกเว้น ลดหย่อนภาษีรายได้วิสาหกิจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 18 ของกฎหมายว่าด้วยภาษีรายได้ของวิสาหกิจแล้ว ยังจะได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษเพิ่มเติมดังนี้

- ได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนภาษีรายได้วิสาหกิจที่จะต้องเสียในปีต่อไปอีก ให้ส่วนที่เป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากการลงทุนนั้น

- ได้รับการยกเว้นภาษีรายได้วิสาหกิจเพิ่มอีกภายในกำหนดระยะเวลาสองปีและได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนภาษีรายได้ของวิสาหกิจที่จะต้องเสีย ภายในสามปีต่อมาให้ส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการลงทุนนั้น สำหรับฐานการผลิตและการดำเนินธุรกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจสังคมยุ่งยาก

- ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เพิ่มอีกเป็นเวลาสามปี และได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนภาษีรายได้วิสาหกิจที่ต้องเสียภายในสามปีต่อไปอีกให้ส่วนรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการลงทุนนั้น สำหรับฐานการผลิตและการดำเนินธุรกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคมยุ่งยากพิเศษ

ผู้ลงทุนที่เป็นบุคคลเอกชน จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้สำหรับส่วนที่เป็นรายได้ที่เกิดจากการประกอบทุนหรือถือหุ้นของวิสาหกิจ โดยมีกำหนดระยะเวลาห้าปีซึ่งจะนับจากวันที่นักลงทุนมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยภาษีรายได้สำหรับบุคคลเอกชน

ผู้ลงทุนที่เป็นบุคคลเอกชน จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ให้แก่ส่วนรายได้ที่เกิดจากการร่วมทุนหรือการถือหุ้นของวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16 ของกฎหมายนี้เป็นระยะเวลาสิบปี โดยเริ่มจากวันเวลาที่ผู้ลงทุนมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีตามข้อกำหนดของกฎหมายภาษีรายได้สำหรับบุคคลเอกชน

ผู้ลงทุนที่ลงทุนโดยใช้สิทธิด้านทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์วิชาการ จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ที่เกิดจากการประกอบทุนนี้

ในกรณีที่จะนำรายได้ออกไปต่างประเทศ ผู้ลงทุนที่เป็นคนเวียดนาม แต่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ คนต่างประเทศแต่มีถิ่นที่อยู่ในเวียดนาม คนต่างประเทศที่ร่วมทุนหรือถือหุ้นตามข้อบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ จะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละห้าของรายได้ที่จะส่งออก นอกจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญ คนงานที่เป็นคนต่างประเทศ คนเวียดนามที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ และคนต่างประเทศที่มีถิ่นที่อยู่ในเวียดนามทำงานในฐานะการผลิตและธุรกิจต่างๆ ในประเทศเวียดนาม จะต้องเสียภาษีรายได้ตามที่กฎหมายเวียดนามกำหนดไว้¹⁷

จากการวิเคราะห์กฎหมายลงทุนของลาวและกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านข้างต้น จะเห็นว่า กฎหมายลงทุนของลาวมีสองฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับจะบัญญัติอัตราภาษีอากรกำไรและรายได้ที่ต่างกัน ส่วนกฎหมายลงทุนภายในจะบัญญัติให้ปฏิบัติอัตราอากรกำไรและรายได้ตามกฎหมายส่วยสาอากร ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราอากรที่กำหนดไว้ในกฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาวและทั้งยังเป็นอัตราอากรที่บังคับใช้แก่การดำเนินธุรกิจของคนลาว โดยทั่วไปอีกด้วย แต่เมื่อพิจารณาตามกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านเช่น กัมพูชา ซึ่งมีกฎหมายลงทุนฉบับเดียวจะบัญญัติอัตราภาษีกำไรหรือรายได้ในอัตราเดียวกันที่ใช้ให้แก่การลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศ ส่วนเวียดนามนั้น ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายลงทุนสองฉบับ แต่ก็ได้บัญญัติอัตราภาษีรายได้หรือกำไรไว้ในอัตราที่คล้ายๆ กัน ดังนั้นโดยทั่วไปแล้ว อัตราอากรกำไรหรือรายได้ที่กำหนดไว้ในกฎหมายลงทุนภายในของลาวยังค่อนข้างสูงกว่า อัตราภาษีของประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

ส่วนเงื่อนไขหรือมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาพิจารณาในเรื่องการลด หรือยกเว้นอากรกำไรตามกฎหมายลงทุนของลาวนั้น ยังเป็นเงื่อนไขที่มีเนื้อหารวมๆ เช่น จะต้องเป็นการลงทุนที่มีผลกระทบในทางที่ดี มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวตามกฎหมายลงทุนของเวียดนามแล้ว จะเห็นว่า กฎหมายได้บัญญัติเงื่อนไขไว้โดยตรงว่าอัตรา การลดหรือยกเว้นอากรกำไรหรือรายได้ และกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ขึ้นอยู่กับกิจการ รูปแบบ และพื้นที่ที่มีการลงทุนเป็นหลัก นอกจากนั้น ทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน

¹⁷ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ม.14 20-24 และ 27.

ของไทย และกฎหมายลงทุนของเวียดนามยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการพิจารณาและตัดสินใจตามความเหมาะสม ซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มีความคล่องตัว และยืดหยุ่นพอสมควร

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ กฎหมายลงทุนของลาวยังไม่มีบทบัญญัติในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเสียอากรกำไรหรือรายได้ เช่น ไม่ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการลดหรือยกเว้นอากรกำไรหรือรายได้ ในกรณีมีการนำกำไรมาลงทุน กำไรดังกล่าวจะต้องเสียอากรหรือไม่ ถ้าเสียจะต้องเสียในอัตราเท่าไร¹⁸ เวลาจะนำรายได้หรือกำไรออกนอกประเทศ รายได้ดังกล่าวมีความจำเป็นจะต้องเสียอากรหรือไม่¹⁹ รายได้จากการประกอบทุนเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์และการบริการด้านวิชาการ จะได้รับการยกเว้นการเสียอากรหรือไม่²⁰ รายได้จากการจำหน่ายผลพลอยและสินค้าสำเร็จรูปจะให้นำมาคำนวณเสียอากรหรือไม่²¹ ส่วนคนลาวที่อาศัยอยู่ต่างประเทศแต่มาลงทุนในลาวจะให้เสียอากรกำไรหรือรายได้หรือไม่ ถ้าเสียจะต้องเสียในอัตราเท่าไรจึงจะถูกต้อง²²

จากผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้างบน สรุปได้ว่า กฎหมายลงทุนของลาว จะมีสองฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับจะบัญญัติอัตราอากรกำไรหรือรายได้ไว้ต่างกัน เช่น กฎหมายลงทุนภายในของลาวจะบัญญัติอัตราอากรกำไรหรือรายได้ไว้ในอัตราที่สูงกว่า อัตราที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลงทุนของต่างประเทศในลาวและกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านด้วย ดังนั้นอัตราอากรที่สูงกว่าดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนไม่ให้ความสนใจที่จะลงทุนในกรอบของกฎหมายลงทุนภายในของลาว และในปัจจุบัน กฎหมายลงทุนภายในของลาวก็ยังไม่มีความสามารถในการส่งเสริมการลงทุนในลาวจริงจัง ซึ่งองค์กรรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องได้ศึกษาค้นคว้า หาแนวทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน แนวทางการแก้ไขที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ อย่างน้อยที่สุดน่าจะทำให้กฎหมายทั้งสองมีอัตราอากรกำไรหรือรายได้ที่เท่ากันหรืออัตราอากรกำไรหรือรายได้ของกฎหมายลงทุนภายในลาวน่าจะต่ำกว่า ทั้งนี้ก็เพื่อสามารถใช้เป็นมาตรการส่งเสริมให้มีการลงทุนภายในประเทศมากขึ้นและอัตราอากรรายได้หรือกำไรของลาวน่าจะทำได้ต่ำกว่ากว่าอัตราอากรของประเทศเพื่อนบ้านเล็กน้อยเนื่องจากลาวยังไม่มีความพร้อมในหลายด้าน

สำหรับเงื่อนไขที่ใช้ในการพิจารณา และกำหนดอัตราอากร การลดหรือยกเว้นอากรกำไรหรือรายได้ นั้น กฎหมายลงทุนของลาวยังบัญญัติเนื้อหาไว้รวมๆ ดังนั้นเห็นควรที่จะมีการแก้ไขและ

¹⁸ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.42.

¹⁹ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.43 และ Cambodian Investment Law, August 4, 1994, Art., 14(3).

²⁰ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในเวียดนาม ม.24.

²¹ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.31.

²² ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.44.

บัญญัติให้เป็นที่แน่ชัดเลยว่าอัตราอากร การลดหย่อน หรือการยกเว้นอากรกำไรหรือรายได้จะต้องขึ้นอยู่กับประเภทการส่งเสริม รูปแบบและพื้นที่ที่มีการลงทุนเป็นสำคัญ และจะต้องมอบอำนาจให้แก่คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการลงทุน

นอกจากนั้น กฎหมายลงทุนของลาวยังขาดบทบัญญัติในหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรกำไรหรือรายได้ เพราะฉะนั้นน่าจะศึกษาค้นคว้าและบัญญัติเข้าเพิ่ม ทั้งนี้ก็เพื่อให้กฎหมายลงทุนของลาวได้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์แบบและได้มาตรฐาน พร้อมทั้งเป็นการอุดช่องว่างต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในตัวบทกฎหมาย รวมทั้งในเวลานำไปปฏิบัติจริงได้ด้วย

4.1.2 สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับภาษี

ระบบภาษีของลาวจะประกอบด้วย ภาษีขาเข้าและภาษีขาออก ภาษีขาเข้าเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากการนำสินค้าเข้าประเทศ และภาษีขาออกเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากการนำสินค้าออกนอกประเทศ นอกจากภาษีทั้งสองนี้แล้ว อาจจะมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก ซึ่งสินค้าด้วย

อาณาเขต อำนาจ และวิธีจัดเก็บภาษีในประเทศลาว เป็นไปตามกฎหมายภาษี ซึ่งกำหนดว่า

“อยู่ในอาณาเขตภาษี ซึ่งประกอบเอาผืนแผ่นดินอันครบถ้วน ของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ทุกคน ทุกองค์กรจัดตั้ง ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ โดยไม่จำแนกสัญชาติ ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายภาษีของลาวอย่างเข้มงวด รวมทั้งสัญญา ระหว่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องถึงงานด้านภาษีที่รัฐบาลลาวได้ลงนามหรือรับรู้แล้วนั้น

สินค้าสิ่งของที่ส่งออกหรือนำเข้าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต้องเสียค่าภาษีอย่างเป็นเอกภาพตามระเบียบหลักการดังที่ระบุไว้ในหนังสือสารบัญญัติอากร ภาษี ซึ่งได้ผ่านการรับรองจากสภาแห่งชาติแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่สินค้าสิ่งของนั้นถูกจัดเข้าในระบอบงดเก็บหรือยกเว้นภาษี ไม่อนุญาตให้บุคคลลดหรือเพิ่มอัตราภาษีที่กำหนดไว้อย่างเด็ดขาด จะด้วยวิธีใดก็ตาม

สินค้าสิ่งของทุกชนิดที่ส่งออก นำเข้าหรือเคลื่อนย้ายภายในประเทศ ต้องผ่านการตรวจตราจากเจ้าหน้าที่ภาษี เว้นแต่กรณีที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 57 และ 59 ของกฎหมายฉบับนี้”²³

²³ ดู กฎหมายภาษี เลขที่ 04/94 ลงวันที่ 18-7-94 ม.2 และ 3.

ส่วนกฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาวได้บัญญัติการลดหรือยกเว้นภาษีขาเข้าและขาออกไว้ว่า

“ผู้ลงทุนต่างประเทศต้องเสียภาษีขาเข้าให้แก่รัฐบาลลาวในการนำเข้า อุปกรณ์ เครื่องมือการผลิต เครื่องอะไหล่และอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในโครงการหรือธุรกิจการผลิตของตนในอัตรา ร้อยละหนึ่งของมูลค่าของวัตถุดิบดังกล่าวที่นำเข้า สปป.ลาว สำหรับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำเข้าเพื่อการปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกนั้น จะได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าและผลิตภัณฑ์ที่ส่งออก จะได้รับการยกเว้นภาษีขาออกเช่นกัน

ส่วนวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำเข้าเพื่อการปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อทดแทนสินค้าขาเข้า จะได้รับการผ่อนผันภาษีขาเข้า ตามนโยบายของรัฐบาล

ในกรณีพิเศษที่ได้รับการตกลงจากรัฐบาล สปป.ลาว ผู้ลงทุนต่างประเทศจะได้รับสิทธิและผลประโยชน์จากการลงทุนที่มีผลกระทบในทางที่ดีหรือมีการลงทุนขนาดใหญ่และมีความหมายสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ สปป.ลาว ด้วยการผ่อนผันหรือการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับอุปกรณ์ พาหนะการผลิต เครื่องอะไหล่และอุปกรณ์อื่นๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 16 และ 17 ข้างต้น...”²⁴

สำหรับผู้ลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิตามกฎหมายลงทุนภายในของลาว²⁵ นอกจากจะได้รับสิทธิและผลประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 9 และ 10 ของกฎหมายนี้แล้ว ยังจะได้รับสิทธิและผลประโยชน์เพิ่มเติมดังนี้

- การนำเข้าเครื่องจักร อุปกรณ์และพาหนะที่จำเป็นแก่การผลิต ของโครงการจะเรียกเก็บภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละหนึ่งของมูลค่าวัตถุดิบดังกล่าว

- การนำเข้าวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เมล็ดพันธุ์ พืชพันธุ์สัตว์ หรือยาปราบศัตรูพืชที่ไม่มีอยู่ในประเทศ หรือมีแต่ไม่เพียงพอ เพื่อทำการผลิต การปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกนั้น จะได้รับการยกเว้นภาษี และอากรตัวเลขธุรกิจขาเข้า เมื่อมีการส่งออกผลิตภัณฑ์นั้น ก็จะได้รับ การยกเว้นภาษีขาออกเช่นเดียวกัน

²⁴ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ม.17 และ 18 กฎหมายภาษี ม.3 และ คำรณายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัตินโยบายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ ม.26.

²⁵ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม. 11-14.

สำหรับการยกเว้นภาษีขาเข้าที่กล่าวมาข้างบนนั้น ให้นับตั้งแต่วันที่ออกใบยืนยัน
บุริมสิทธิ์เป็นต้นไป²⁶

จากการอธิบายข้างบน อาจสรุปได้ว่า บทบัญญัติในบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษีขาเข้าและภาษี
ขาออกของลาวไม่ว่าจะอยู่ในกรอบของกฎหมายลงทุนต่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายการลงทุนภายใน
ในจะมีเนื้อหาสาระที่เหมือนกันคือ ถ้าเป็นการนำเข้าเครื่องจักร อุปกรณ์ พาหนะ...ที่ใช้ในโครงการ
ลงทุน รัฐจะเรียกเก็บภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละหนึ่งของมูลค่าวัตถุที่นำเข้า และถ้าเป็นการนำเข้า
วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูปเพื่อนำมาปรุงแต่งหรือประกอบเพื่อส่งออกจะได้รับการยกเว้น
ภาษีขาเข้า และเวลาส่งผลิตภัณฑ์นั้นออก ก็จะได้รับยกเว้นภาษีขาออกเช่นกัน การยกเว้นหรือ
ลดอากรขาเข้าให้ผู้ลงทุนนี้เป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล
ลาว เหตุผลในการยกเว้นหรือลดภาษีขาเข้าให้นี้ก็เพื่อให้ต้นทุนสินค้าที่ขายมีราคาต่ำลง จะได้
สามารถขายแข่งกับสินค้าประเภทเดียวกันที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้ สิ่งของที่จะได้รับการยก
เว้นหรือลดภาษีขาเข้านี้ โดยปกติก็จะเป็นสิ่งของที่จำเป็นในการดำเนินงานทางอุตสาหกรรม เช่น
พวกเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งสิ่งของเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาอุตสาหกรรม และขณะเดียวกันประเทศลาว ก็ยังไม่สามารถผลิตของเหล่านี้ได้

วัตถุดิบและวัสดุในการหีบห่อเป็นสิ่งของที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการยกเว้นหรือลดภาษีขา
เข้าตามกฎหมายลงทุนของลาวเช่นกัน ทั้งนี้เพราะวัตถุดิบ (Raw Material) ในการผลิตบางอย่าง
ไม่สามารถหาได้ภายในประเทศ จะต้องนำเข้ามา หากมีการเก็บภาษีวัตถุดิบดังกล่าวนั้นเสียแต่ต้น
แล้ว ก็ย่อมจะทำให้ราคาของสำเร็จรูปสูงจนบางที่อาจไม่เหมาะสมที่จะขายในตลาดท้องถิ่นหรือ
บางที่สูงกว่าราคาสินค้าชนิดเดียวกันที่นำเข้ามาโดยตรงก็ได้ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เพื่อการส่ง
ออก กฎหมายลงทุนของลาวก็ได้ยกเว้น ภาษีให้กับวัตถุดิบที่นำเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก ทั้งนี้ก็
เพื่อให้ของสำเร็จรูปมีราคาที่ต่ำลง พอที่จะไปแข่งขันกับของสำเร็จรูปจากประเทศอื่นๆ ได้ นอก
จากนั้นแล้วยังเป็นการทำให้ผู้ลงทุนมีโอกาสเลือกวัตถุดิบที่ดี และมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไป
ผลิตของสำเร็จรูปให้มีคุณภาพที่ดีได้ ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ซึ่งจะส่งออก ก็จะได้รับยกเว้น
ภาษีขาออกให้อีกทอดหนึ่งเพื่อให้สามารถแข่งขันทางด้านราคากับสินค้าประเภทเดียวกันของต่าง
ชาติได้

การยกเว้นภาษีขาเข้า สำหรับวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูป เมล็ดพันธุ์พืช พืชพันธุ์สัตว์
ในกฎหมายลงทุนภายในของลาวก็จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับของนั้นๆ ไว้เช่น กำหนดว่า ของนั้นจะ
ต้องไม่เป็นของที่ผลิตหรือหาได้ภายในประเทศลาว และของนั้นจะต้องเป็นของที่จำเป็นในการผลิต

²⁶ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม.18(3) และ คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติ
กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม. 22(3).

หรือดำเนินงานของการลงทุนนั้น เงื่อนไขอันนี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมการผลิตและการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ เพราะถ้าไม่มีเงื่อนไขนี้ไว้ ผู้ได้รับการส่งเสริม อาจจะไปซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศทั้งหมด เพราะได้ลดภาษีขาเข้า ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตวัตถุดิบภายในประเทศไม่สามารถขายผลผลิตของตนได้ ในขณะที่เดียวกัน กฎหมายก็กำหนดให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ลงทุนด้วยโดยกำหนดให้วัตถุดิบที่ผลิตหรือมีถิ่นกำเนิดในประเทศนั้นจะต้องมีคุณภาพใกล้เคียงกับชนิดที่จะนำเข้าและมีปริมาณเพียงพอด้วย เพราะถ้าหากไม่มีข้อกำหนดนี้ไว้ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตวัตถุดิบภายในบีบบังคับผู้ลงทุนได้ นอกจากนั้น ข้อกำหนดดังกล่าวยังเป็นมาตรการเพื่อบีบบังคับให้ผู้ผลิตภายในประเทศ จะต้องแข่งขันกันผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมีจำนวนเพียงพอสำหรับความต้องการของตลาดภายในประเทศด้วย

ในทางปฏิบัติ ปรากฏว่า รัฐจะลดหรือยกเว้นภาษีขาเข้าให้แก่เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และวัตถุดิบที่จำเป็นแก่การลงทุนเท่านั้น สำหรับการผลิตในลาวส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศหรือทดแทนการนำเข้า ส่วนการผลิตเพื่อส่งออกนั้น ยกเว้นผลิตภัณฑ์จากสิ่งของที่ลาวได้ส่งขายในตลาดของสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาโดยอาศัยสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรของประเทศเหล่านั้นที่ให้แก่ลาว จะเป็นการผลิตที่ใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรของประเทศเป็นส่วนใหญ่และมีผลิตภัณฑ์ไม่กี่ประเภทเช่น ไม้ แร่ธาตุ พลังงานไฟฟ้า เพราะฉะนั้นเวลาส่งออกผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจึงไม่อยู่ในข่ายการลดหรือยกเว้นภาษีขาออกตามกฎหมายลงทุนของลาว

นอกจากนั้น ที่ผ่านมา การกำหนดประเภท จำนวน ขั้นตอน และวิธีการนำเข้าสำหรับสิ่งของดังกล่าว ยังไม่ละเอียดและเข้มงวดพอ และเวลานำเข้ามาแล้ว ก็ยังขาดการติดตามและตรวจตรา ดังนั้นจึงทำให้วัตถุและสิ่งของจำนวนหนึ่งนำเข้ามาเกินความจำเป็น และยังถูกขายโดยไม่มี การเสียภาษีให้รัฐตามหลักการของกฎหมายภาษีแต่อย่างใด

แต่เมื่อพิจารณากฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว จะเห็นว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทยให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการพิจารณา การยกเว้น ลดหย่อน หรือไม่ให้ได้ รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรที่จำเป็นต้องใช้ในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมและเครื่องจักรที่จำเป็นต้องใช้ในการก่อสร้างโรงงาน ซึ่งรวมถึงส่วนประกอบอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และ โครงโรงงานสำเร็จรูปที่นำมาติดตั้งเป็นโรงงานด้วย

สำหรับการนำเข้าวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็น คณะกรรมการจะให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับ ลดหย่อนอากรขาเข้าไม่เกินร้อยละเก้าสิบของอัตราปกติ โดยมีกำหนดเวลาคราวละไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนเครื่องจักรที่นำเข้ามาแล้ว ภายในระยะเวลาไม่ต่ำกว่าห้าปีและไม่เกินสิบห้าปี ห้ามมิ ให้ผู้ได้รับการส่งเสริมใช้เครื่องจักรดังกล่าวเพื่อจุดประสงค์อื่น และห้ามย้ายโรงงานไปตั้งหรือ

ดำเนินการในที่อื่น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ในกรณีมีการจำหน่ายเครื่องจักรดังกล่าว ผู้รับจำหน่ายจะต้องเสียภาษีอากรให้รัฐตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร²⁷

ในประเทศกัมพูชา กฎหมายลงทุนจะอนุญาตให้มี การยกเว้นภาษีขาเข้าให้ร้อยละร้อยสำหรับวัสดุก่อสร้าง เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ วัตถุดิบสำเร็จรูป วัตถุดิบ และอะไหล่ แก่บางประเภทธุรกิจและกิจการลงทุนที่ตั้งในพื้นที่ส่งเสริมเท่านั้นเช่น

- โครงการลงทุนที่ทำการผลิตเพื่อส่งออกถึงร้อยละแปดสิบของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
- โครงการลงทุนที่ตั้งในพื้นที่ที่รัฐบาลส่งเสริมเป็นกรณีพิเศษ
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก อุตสาหกรรมแปรรูป อุตสาหกรรมทางการเกษตรและ

การเกษตรและ

- การก่อสร้างพื้นฐานโครงร่างและอุตสาหกรรมพลังงาน

การยกเว้นดังกล่าวจะอนุญาตให้เฉพาะในช่วงที่มีการก่อสร้างธุรกิจ โรงงาน อาคาร และปีแรกของการดำเนินการผลิตธุรกิจ²⁸

กฎหมายลงทุนของเวียดนามบัญญัติการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับสินค้านำเข้าเพื่อประกอบเป็นทรัพย์สินคงที่ซึ่งประกอบด้วย

- เครื่องจักร และอะไหล่
- พาหนะขนส่งที่ใช้ในกระบวนการผลิต และพาหนะรับส่งคนงาน
- เครื่องมือ เครื่องใช้ โครงโรงงานสำเร็จรูป
- วัตถุดิบ วัสดุเพื่อใช้ประกอบหรือผลิต อะไหล่และเครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการผลิตหรือผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ และโครงสร้างโรงงาน
- วัสดุก่อสร้างที่ยังไม่มีการผลิตในประเทศ

การยกเว้นภาษีดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้บังคับให้แก่กรณีที่มีการขยายกิจการลงทุน การเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านวิชาการการผลิต²⁹

จากการอธิบายและวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายลงทุนของลาวจะบัญญัติให้เสียภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละหนึ่งของมูลค่าวัตถุที่นำเข้า แต่ถ้าเป็นการนำเข้าเพื่อทำการผลิตสินค้าส่งออก จะได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้า และในเวลาส่งสินค้านั้นออก ก็จะได้รับยกเว้นภาษีขาออกเช่นกัน ส่วนการนำเข้าเพื่อทำการผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้า ก็จะได้รับยกเว้นภาษี

²⁷ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.28-30 และ 40-42.

²⁸ ดู Cambodian Investment Law, August 4, 1994, Art., 14(4).

²⁹ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.47 และ กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในเวียดนาม ม.25.

นำเข้าแต่จะได้รับการลดหย่อนในอัตราเท่าไรและองค์กรใดจะมีสิทธิในการพิจารณาและตัดสินนั้น กฎหมายลงทุนของลาวไม่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นโดยภาพรวมแล้ว บทบัญญัติในเรื่องการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีขาเข้าตามกฎหมายลงทุนของลาวยังถือเป็นบทบัญญัติที่ตายตัว หรือไม่มีความยืดหยุ่น ซึ่งทุกโครงการลงทุนล้วนแต่ได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีขาเข้าในอัตราเท่ากัน ทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทยจะเห็นว่าพระราชบัญญัติได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการพิจารณาและตัดสินเรื่องการลดหย่อน ยกเว้น หรือไม่ให้การยกเว้น อากาศขาเข้าโดยที่คณะกรรมการจะพิจารณาเป็นแต่ละรายหรือกรณีไปตามความเหมาะสม

ในประเทศกัมพูชา กฎหมายลงทุนจะอนุญาตให้มีการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุต่างๆ ได้เฉพาะในช่วงการก่อสร้างโรงงาน อาคาร และปีแรกของการดำเนินธุรกิจ และจะให้เฉพาะบางประเภทกิจการลงทุนเท่านั้น

ส่วนเวียดนามจะเน้นในเรื่องการนำเข้ามาเพื่อประกอบเป็นทรัพย์สินคงที่และยังสามารถนำมาบังคับใช้ได้กับกรณีที่มีการขยายกิจการลงทุน การปรับเปลี่ยน หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านวิชาการ

โดยทั่วไปแล้ว การนำเข้าดังกล่าวอาจแบ่งออกเป็นสองช่วงด้วยกันคือ ช่วงแรกจะเป็นการนำเข้ามาเพื่อใช้ในการก่อสร้าง โรงงานและอาคารต่างๆ ส่วนช่วงที่สองจะเป็นการนำเข้ามาเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจหรือการผลิตต่างๆ

นอกจากนั้น กฎหมายลงทุนของลาวยังขาดข้อกำหนดในเรื่องการตรวจตราและคุ้มครองเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้นำเข้ามาแล้ว ดังนั้น จึงปรากฏว่า เครื่องจักร หรืออุปกรณ์บางอย่างถูกนำใช้ โอนหรือซื้อ-ขายกันโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ตรงกันข้าม พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทยได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ค่อนข้างละเอียดและรัดกุมดังที่กล่าวมาข้างต้น

โดยสรุป บทบัญญัติในเรื่องการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีขาเข้าตามกฎหมายลงทุนของลาว ยังเป็นบทบัญญัติที่ตายตัว ดังนั้น ควรที่จะให้ดุลพินิจแก่คณะกรรมการในการพิจารณาตามความเหมาะสมโดยพิจารณาถึงขนาด ประเภท และพื้นที่การลงทุนเป็นหลัก

นอกจากนั้น ก็ควรแยกการนำเข้าเครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ออกเป็นสองช่วง คือ ช่วงแรกเป็นการนำเข้ามาเพื่อใช้ในการก่อสร้างโรงงาน อาคารต่างๆ ส่วนช่วงที่สองเป็นช่วงที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจหรือการผลิตต่างๆ ซึ่งช่วงนี้อาจรวมถึงกรณีที่มีการขยายกิจการ การเปลี่ยนแปลง หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ด้านวิชาการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการคุ้มครองและตรวจตราของภาครัฐและก็เพื่อทำให้ฐานการผลิตหรือการดำเนินธุรกิจต่างๆ ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาไปตามยุคสมัย

ส่วนประเด็นสุดท้าย คือ จะต้องเพิ่มบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครอง และตรวจตราเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำเข้ามาแล้ว เพื่อเป็นหลักประกันให้เครื่องจักร และอุปกรณ์ดังกล่าวได้

ถูกนำใช้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการอนุญาตและยังเป็นมาตรการเพื่อสกัดกั้นการกระทำที่อาศัยช่องว่างของกฎหมายเพื่อหาประโยชน์ให้ตนเองของนักลงทุนบางคนได้ด้วย

สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นภาระหน้าที่ขององค์การรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องศึกษาค้นคว้าและทบทวนแก้ไขตามความเหมาะสมต่อไป

4.1.3 สิทธิและประโยชน์พิเศษ

4.1.3.1 สิทธิและประโยชน์สำหรับกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ

เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตส่งเสริมการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายการกระจายอุตสาหกรรมและรายได้ไปสู่ภูมิภาคโดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลของ สปป.ลาว

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปีฉบับที่สี่ (ค.ศ. 1996–2000) รัฐบาลลาวได้แบ่งพื้นที่ในการพัฒนาประเทศออกเป็น 3 เขต และ 6 แขวงหลัก³⁰ แต่อย่างไรก็ตาม การแบ่งพื้นที่หรือเขตดังกล่าวเป็นเพียงการแบ่งเพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาในแต่ละเขตและพื้นที่โดยทั่วไป แต่ไม่ใช่เป็นการกำหนดเขตหรือพื้นที่การลงทุนโดยตรง แต่อาจเป็นข้อมูลเพื่อนำมาพิจารณาและกำหนดพื้นที่หรือเขตส่งเสริมการลงทุนในระยะต่อไปได้

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศในลาวบัญญัติการให้สิทธิและประโยชน์สำหรับกิจการลงทุนที่ตั้งในเขตส่งเสริมการลงทุนไว้ดังนี้

"...ในกรณีที่มีเขตปลอดภาษีหรือเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลสามารถออกข้อกำหนดหรือข้อตกลงเฉพาะต่างหากเป็นแต่ละกรณีฯ ไปหรือโดยทั่วไป"³¹

ส่วนกฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในลาวได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ว่า

"สำหรับผู้ลงทุนภายในทั่วไป ในกรณีที่มีเขตปลอดภาษี หรือเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษนั้น รัฐบาลจะออกข้อกำหนดเฉพาะต่างหากเกี่ยวกับสิทธิ ประโยชน์ และพันธะของผู้ลงทุนภายใน

³⁰ ดู "การแบ่งพื้นที่พัฒนา" ใน สุรชัย ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจ และการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว, พิมพ์ครั้งแรก, หน้า 264-266 และ Ultimate Business Research Co., Ltd. for JETRO, Investment Environment in Lao People's Democratic Republic P. 31.

³¹ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศใน สปป.ลาว ม.18 และ กฎหมายภาษี ม.60.

ส่วนผู้ลงทุนภายในที่ได้รับบุริมสิทธิ นอกจากจะได้รับสิทธิและประโยชน์ทั่วไปตามมาตรา 9 ของกฎหมายฉบับนี้แล้ว ยังจะได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมดังนี้

- การลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิ ซึ่งดำเนินกิจการอยู่เขตตัวเมือง จะเสียอากรกำไรในอัตราร้อยละสิบของกำไรสุทธิจากการสรุปบัญชีปลายปี
- การลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิ ซึ่งดำเนินกิจการอยู่เขตชนบทหรือทุ่งราบทั่วไป จะเสียอากรกำไรในอัตราร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิจากการสรุปบัญชีปลายปี
- การลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิ ซึ่งดำเนินกิจการอยู่เขตเร่งการลงทุน เขตภูดอย เขตทุรกันดารห่างไกลความเจริญ จะได้รับการลดหย่อน หรือยกเว้นอากรกำไรภายในกำหนดสองถึงห้าปี เมื่อหมดกำหนดลดหย่อนหรือยกเว้นอากรกำไรนี้แล้ว จะเสียอากรกำไรในอัตราร้อยละสิบของกำไรสุทธิจากการสรุปบัญชีปลายปี

การลดหย่อนหรือยกเว้นอากรกำไร ได้กำหนดไว้ในมาตรา 31 และ 38 ของกฎหมายส่วยอากร การลดหย่อนหรือยกเว้นดังกล่าวนั้น ให้นับตั้งแต่วันเริ่มต้นดำเนินการผลิต ธุรกิจเป็นต้นไป...

ในระยะเวลาที่ได้รับการยกเว้นอากรกำลันั้นก็จะได้รับการยกเว้นอากรรายได้จากเงินปันผลกำไรและอากรต่ำสุดเช่นเดียวกัน³²

การที่รัฐได้วางเป้าหมายและบัญญัติไว้ในกฎหมายลงทุนเกี่ยวกับการกระจายและพัฒนาอุตสาหกรรมไปสูทุกพื้นที่ของประเทศนี้ เพราะอุตสาหกรรมเป็นแหล่งงานและรายได้ของประชาชน อันจะมีส่วนช่วยทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีโอกาสในการยกระดับรายได้และการครองชีพให้สูงขึ้น ซึ่งจะยังผลในการลดความแตกต่างกันในทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และลดความแออัดในส่วนกลางและตัวเมืองใหญ่ๆ ลง ทั้งนี้เพราะในระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐได้ให้ความสำคัญแก่การเกิดขึ้นและขยายตัวของอุตสาหกรรมมากกว่าการกระจายอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนกลาง และบางแขวงใหญ่ๆ ของประเทศอันได้แก่เขตกำแพงนครและ แขวงเวียงจันทร์ แขวงคำม่วน และแขวงสะหวันเขต

สำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตั้งโรงงานในส่วนกลางและบางแขวงใหญ่ๆ มีข้อได้เปรียบหลายประการได้แก่ ความใกล้ชิดตลาดแห่งใหญ่ ใกล้สะพานข้ามแม่น้ำโขง ซึ่งเท่ากับใกล้

³² ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนในลาว ม.9 และ 18 และ กฎหมายส่วยสาอากร ม. 31 และ 38.

แหล่งวัตถุดิบจากต่างประเทศ ใกล้เคียงสถาบันการเงิน และใกล้ความสะดวกในการจัดหาบริการ สนับสนุน เช่น บริการสาธารณูปโภค บริการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักร ตลอดจนคนงานที่มี ระดับความรู้สูง เป็นต้น

ตรงกันข้าม การตั้งโรงงานในท้องถิ่นต่างๆ นอกจากจะขาดความได้เปรียบดังกล่าวแล้ว ยังต้องประสบกับการที่ต้องมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น กล่าวคือค่าขนส่งก็สูงขึ้น ทั้งในการส่งวัตถุดิบ ไปโรงงานและสินค้าจากโรงงานไปสู่ตลาด และค่าสวัสดิการคนงาน โดยเฉพาะคนงานในระดับสูง ก็มักจะสูงกว่า เพราะมีฉะนั้น ก็จะไม่สามารถดึงดูดคนงานระดับนี้ให้ยอมห่างจากความเจริญของ ส่วนกลางและตัวเมืองใหญ่ๆ ได้³³

ในการแก้ไข รัฐบาล สปป.ลาว ได้บัญญัติการให้สิทธิและประโยชน์ต่างๆ ในกฎหมายลงทุนของลาว เพื่อเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มอัตราผลตอบแทนให้การลงทุนอยู่ในพื้นที่ ส่งเสริมการลงทุน

การให้สิทธิและประโยชน์ดังกล่าว สำหรับผู้ลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิ ตามกฎหมายลงทุน ภายในของลาวนั้น จะขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่ที่ลงทุนคือการลงทุนในเขตตัวเมืองจะเสียอากร กำไรในอัตราร้อยละสี่สิบของกำไรสุทธิ ถ้าเป็นการลงทุนในเขตชนบทหรือทุ่งราบทั่วไป จะต้องเสีย อากรกำไรร้อยละสิบห้า ส่วนการลงทุนในเขตภูเขาและเขตทุรกันดารห่างไกลความเจริญ จะได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นอากรกำไรภายในกำหนดสองถึงห้าปี เมื่อหมดกำหนดระยะเวลาดังกล่าว แล้ว จะเสียอากรกำไรในอัตราร้อยละสี่สิบของกำไรสุทธิตลอดไป และในระยะเวลาที่ได้รับการยก เว้นอากรกำไรนั้น ก็จะรับการยกเว้นอากรรายได้จากเงินปันผลกำไรและอากรต่ำสุดเช่นเดียวกัน

ส่วนการให้สิทธิและประโยชน์สำหรับผู้ลงทุนตามกฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาว และผู้ลงทุนทั่วไปตามกฎหมายลงทุนภายในลาวนั้น รัฐบาลจะออกข้อกำหนดหรือข้อตกลงเฉพาะ ต่างหากเป็นแต่ละกรณีไปหรือโดยทั่วไป

จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลลาวยังไม่ได้มีการประกาศใช้หรือออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการให้ สิทธิประโยชน์ และการจัดแบ่งพื้นที่ของประเทศตามที่กฎหมายลงทุนบัญญัติไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ น่าจะให้เป็นดุลพินิจของรัฐบาลหรือคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนไปก่อน จนกว่า จะมีการประกาศใช้หรือออกข้อกำหนดดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างเป็นทางการ

³³ โกศล ฉันทิกุล , “ การให้สิ่งจูงใจและปัญหาทางกฎหมายสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ ใน ประเทศไทย และประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2520), หน้า 170.

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับผู้ลงทุนที่ได้รับอนุมัติตามกฎหมายลงทุนภายในของลาวเท่ากับอัตราดอกเบี้ยหรือรายได้ที่กำหนดไว้ในกฎหมายสวัสดิการ ซึ่งเป็นกฎหมายภายในทั่วไปของลาวนั้น จะสามารถใช้เป็นมาตรการเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนภายในได้จริงหรือไม่และก็ยังไม่ว่า รัฐบาลจะออกข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ลงทุนภายในทั่วไปอย่างไรโดยเฉพาะการลดหย่อนอัตราดอกเบี้ยนั้นจะลดหย่อนให้ในอัตราเท่าไรและเมื่อไร

การส่งเสริมให้มีการลงทุนในเขตอุตสาหกรรมหรือเขตธุรกิจการค้าทางไกลความเจริญนั้น ในทางปฏิบัติจริงอาจเป็นไปได้ยาก เพราะในพื้นที่ดังกล่าวยังไม่มีพื้นฐานโครงสร้างรองรับและดึงดูดการลงทุน ยกเว้นกิจการลงทุนที่ผูกพันกับการนำใช้ทรัพยากรในพื้นที่นั้นๆ และมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งอยู่พื้นที่นั้นโดยตรง ดังเช่น กิจการขุดค้นแร่ธาตุต่างๆ การสร้างเขื่อนไฟฟ้าด้วยพลังน้ำ ในกรณีเช่นนี้ มีปัญหาว่า ควรพิจารณาให้สิทธิประโยชน์แก่กิจการนี้อย่างไร ตามทัศนะของผู้เขียนแล้วเห็นว่า ไม่น่าจะให้สิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายลงทุนกำหนดไว้ แต่ให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลหรือคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่จะพิจารณาและตัดสินใจตามความเหมาะสมเป็นแต่ละกรณีไป

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว จะเห็นว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทยบัญญัติให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับสิทธิประโยชน์ไม่เฉพาะแต่ในรูปของภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ยังรวมถึงการให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอีกด้วย³⁴ ส่วนในกฎหมายลงทุนของลาวนั้น จะเน้นในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวกับการลดหย่อนหรือยกเว้นอัตราดอกเบี้ยหรือรายได้แต่อย่างเดียว

การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย จะอยู่ในอัตราร้อยละห้าสิบของอัตราปกติ มีกำหนดห้าปี โดยนับจากวันที่พ้นกำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือนับจากวันที่เริ่มมีรายได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับการส่งเสริมไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนในกฎหมายลงทุนภายในของลาวนั้น ผู้ลงทุนที่ได้รับอนุมัตินั้นนอกจากจะได้สิทธิประโยชน์โดยทั่วไปแล้ว³⁵ ยังจะได้รับสิทธิประโยชน์ในรูปของกำไรหรือรายได้ในสามระดับ ในกรณีที่มีการยกเว้นอัตราดอกเบี้ย การยกเว้นนี้ให้เริ่มจากวันที่เริ่มต้นดำเนินการผลิตธุรกิจเป็นต้นไป³⁶ การกำหนดวันเริ่มต้นของลาวดังกล่าว เป็นข้อกำหนดที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งตามหลักการทั่วไปแล้ว น่าจะให้เริ่มต้นนับแต่วันพ้นการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ทั่วไป หรือเริ่มต้นนับแต่วันที่เริ่มมีรายได้ จึงจะเหมาะสมกับความเป็นจริงดังที่พระราชบัญญัติของไทยบัญญัติไว้ เนื่องจาก

³⁴ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.35.

³⁵ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม.9.

³⁶ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม.18 (ข้อ3).

ว่า ในวันเริ่มทำการผลิตยังไม่ทราบเป็นที่แน่ชัดว่า กิจกรรมลงทุนนั้น จะสามารถดำเนินการผลิตหรือทำธุรกิจมีผลกำไรได้หรือไม่

ในกัมพูชา กฎหมายลงทุนจะยกเว้นภาษีขาเข้าให้ร้อยละสิบสำหรับให้นำเข้าเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุดิบ และอะไหล่ที่นำไปใช้ในกิจการลงทุนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล และการยกเว้นดังกล่าวจะอนุญาตให้เฉพาะในช่วงที่มีการก่อสร้างบริษัท โรงงาน อาคาร และปีแรกของการดำเนินการผลิตธุรกิจเท่านั้น³⁷

ส่วนในเวียดนาม กฎหมายลงทุนได้บัญญัติขบวนการและพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนไว้อย่างชัดเจน พื้นที่ส่งเสริมการลงทุนประกอบด้วย พื้นที่ที่มีเงื่อนไข เศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก และพื้นที่ที่มีเงื่อนไขเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยากพิเศษ³⁸ การให้สิทธิประโยชน์สำหรับกิจการลงทุนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนนั้น จะขึ้นอยู่กับกิจการที่ลงทุนด้วย ดังที่มาตรา 39 ของกฎหมายลงทุนต่างประเทศของเวียดนาม โดยอิงตามกิจการและพื้นที่การลงทุน ผู้ลงทุนจะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ต่ำสุดสองปี และสูงสุดไม่เกินแปดปี และยังสามารถลดร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินภาษีที่จะต้องเสียต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างต่ำสองปี แต่สูงสุดไม่เกินสี่ปี³⁹ ส่วนไทยให้ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละห้าสิบของอัตราปกติ มีกำหนดห้าปี สำหรับลาว รัฐบาลจะออกข้อกำหนดเฉพาะต่างหากเป็นแต่ละกรณีไปหรือโดยทั่วไป

ส่วนกฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในของเวียดนาม จะกำหนดให้เสียอากรรายได้ในอัตราสูงสุดร้อยละยี่สิบห้า⁴⁰ และอัตราต่ำสุดคือร้อยละสิบห้า แต่ในกฎหมายลงทุนภายในของลาวนั้น ถ้าเป็นผู้ลงทุนทั่วไป รัฐบาลจะออกข้อกำหนดเฉพาะต่างหากเกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ต่างๆ แต่ถ้าเป็นผู้ลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิจะต้องเสียอากรกำไรในอัตราสูงสุดร้อยละสิบของกำไรสุทธิ ส่วนอัตราอากรกำไรต่ำสุดคือ ร้อยละสิบของกำไรสุทธิ⁴¹

จากการวิเคราะห์ และอธิบายข้างบน สรุปได้ว่า อัตราอากรกำไรในกฎหมายลงทุนภายในของลาวเท่ากับอัตราอากรกำไรที่บัญญัติได้ในกฎหมายส่วยอากร ซึ่งเป็นกฎหมายภายในที่ใช้บังคับกันในกรณีทั่วไปนั้น ไม่น่าจะใช้เป็นมาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนภายใต้กรอบของกฎหมายลงทุนภายในของลาวได้ และก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งอีกที่ทำให้คนไม่ให้ความสนใจที่จะลง

³⁷ ดู Cambodian Investment Law, August 4, 1994, Art., 14(4).

³⁸ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.3 และ กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในเวียดนาม ม.15 และ 16.

³⁹ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.39.

⁴⁰ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในเวียดนาม ม.20 และ 21.

⁴¹ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม.9 (ข้อ 10) และ ม.18 (ข้อ 3).

ทุนในกรอบของกฎหมายทุนภายในลาว เนื่องจากถ้าเลือกลงทุนหรือดำเนินธุรกิจในกรอบของกฎหมายภายในอื่นๆ ก็ยังได้รับสิทธิประโยชน์ที่เท่ากันอยู่แล้ว

การให้สิทธิประโยชน์แก่กิจการลงทุนในพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนนั้นไม่ควรจะเน้นการให้สิทธิประโยชน์ในรูปของอากรกำไรแต่อย่างเดียว ควรพิจารณาด้านอื่นๆ ควบคู่กันไปด้วย เช่น การให้หักค่าก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ค่าไฟฟ้า น้ำประปา และควรพิจารณาควบคู่ไปกับแนวทางการลงทุนหรือประเภทอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องด้วย

การลดหย่อนหรือยกเว้นอากรกำไร ควรให้เริ่มจากวันที่กำหนดระยะเวลาปฏิบัติสิทธิประโยชน์ทั่วไปได้สิ้นสุดลง หรือให้เริ่มจากวันที่กิจการลงทุนเริ่มมีรายได้ แต่ไม่ให้เริ่มจากวันที่กิจการลงทุนเริ่มทำการผลิต หรือดำเนินธุรกิจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ไม่เหมาะสม และในทางปฏิบัติจริง ก็อาจเป็นไปได้ยากเช่นกัน

ส่วนประเด็นสุดท้ายก็คือ รัฐบาลหรือคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของลาว ควรจะรีบเร่งค้นคว้า ร่าง และประกาศใช้ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าว และการจัดแบ่งพื้นที่ของประเทศลาวตามที่กฎหมายลงทุนบัญญัติไว้เพื่อที่จะให้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นเอกภาพในขอบเขตทั่วประเทศ

4.1.3.2 สิทธิและประโยชน์สำหรับการผลิตเพื่อส่งออก

อุตสาหกรรมส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นแก่การพัฒนาของประเทศเพราะอุตสาหกรรมส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่จะทำให้ได้มา ซึ่งเงินตราต่างประเทศ และเงินตราต่างประเทศนี้ช่วยแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาทางอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีการเอาสินค้าประเภททุน (Capital Goods) เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ อุปกรณ์ในการสร้างบริการพื้นฐาน (Infrastructure) ของประเทศ เข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องเพิ่มการส่งออกเพื่อชดเชย (Offset) กับการไหลออกของเงินดังกล่าว⁴² นอกจากนั้นแล้วระบบเศรษฐกิจของประเทศ ไม่อาจจะอิงอยู่กับสินค้าออกทางเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติเพียงอย่างเดียว เพราะราคาและความต้องการของตลาดโลกไม่แน่นอน และปัญหาอื่นๆ อีก

ฉะนั้นในกฎหมายลงทุนของลาวทั้งสองฉบับ ได้ให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมส่งออกเป็นพิเศษ โดยกฎหมายการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศในลาว บัญญัติให้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษแก่การผลิตเพื่อส่งออก ไว้ดังนี้

⁴² โกลด์ ฉันทิกุล , “ การให้สิ่งจูงใจและปัญหาทางกฎหมายสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ ในประเทศไทย และประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2520), หน้า 180.

“...สำหรับวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูปที่นำเข้ามาเพื่อทำการปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ขาออกนั้น จะได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้า และผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกจะได้รับการยกเว้นภาษีขาออกเช่นเดียวกัน...”⁴³

สำหรับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในลาวบัญญัติไว้ว่า

“...การนำเข้าวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูป เมล็ดพันธุ์ พืชพันธุ์สัตว์ หรือยาปราบศัตรูพืชที่ไม่มีอยู่ในประเทศ หรือมีแต่ไม่เพียงพอ เพื่อทำการผลิต การปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกนั้น จะได้รับการยกเว้นภาษี และอากรตัวเลขธุรกิจขาเข้า เมื่อมีการส่งออกผลิตภัณฑ์นั้นก็ได้รับการยกเว้นภาษีขาออกเช่นกัน...”⁴⁴

หลักการในสิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออกนี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องทางภาษีซึ่งมีหลักการและวิธีการคล้ายๆกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น วัตถุประสงค์ใหญ่ในสิทธิประโยชน์พิเศษในการส่งออกนี้ก็เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยการยกเว้นภาษีและอากรตัวเลขธุรกิจขาเข้าสำหรับวัตถุดิบที่นำเข้า ภาษีขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ส่งออก ทำให้ราคาขายของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปต่ำลงพอที่จะไปขายแข่งกับสินค้าประเภทเดียวกันในตลาดโลกได้

ส่วนคำว่า “อากรตัวเลขธุรกิจ” กฎหมายส่วยอากรได้ให้คำนิยาม หรืออธิบายไว้ดังนี้

“อากรตัวเลขธุรกิจ คือ อากรทางอ้อม ซึ่งผู้ใช้สินค้าสิ่งของหรือการบริการทั่วไป มอบเข้างบประมาณแห่งรัฐผ่านผู้ดำเนินกิจการต่างๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 7 ของกฎหมายฉบับนี้

อากรตัวเลขธุรกิจ ให้เก็บจากการนำเข้า การขายสินค้าสิ่งของและการบริการทั่วไปที่ได้ดำเนินอยู่ในดินแดนของ สปป.ลาว”⁴⁵

อย่างไรก็ตาม มีข้อสงสัยที่ควรกล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก ดังนี้

- บทบัญญัติของกฎหมายลงทุนต่างประเทศ จะต่างกับบทบัญญัติของกฎหมายลงทุนภายในลาวในหลายเรื่องเช่น ในกฎหมายลงทุนของต่างประเทศจะไม่มีบทบัญญัติในเรื่องอากรตัวเลขธุรกิจขาเข้าสำหรับการนำเข้าเมล็ดพันธุ์ พืชพันธุ์สัตว์ หรือยาปราบศัตรูพืช แต่เมื่อพิจารณาตามข้อเท็จจริงและดูตามสถิติการลงทุนของต่างชาติ แล้วปรากฏว่ามีการลงทุนภาคการเกษตรด้วย⁴⁶ ดังนั้นตามทัศนะของผู้เขียนแล้ว เห็นว่า น่าจะให้มีการบัญญัติในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ใน

⁴³ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ม.17.

⁴⁴ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม.18(3).

⁴⁵ ดู กฎหมายส่วยอากร ม.5-7.

⁴⁶ ดู ภาคผนวก ก.

กฎหมายลงทุนต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีการรับรองทางด้านกฎหมายและให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่ และการที่ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องอากรตัวเลขธุรกิจนั้น หมายความว่าผู้ลงทุนจะต้องเสียอากรตัวเลขธุรกิจตามกฎหมายช่วยสาอากรของลาว แต่ตามทัศนะของผู้เขียนแล้วเห็นว่า น่าจะกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในกฎหมายลงทุนต่างประเทศและในช่วงที่มีการอนุญาตให้ยกเว้นภาษีขาเข้าก็ควรให้มีการยกเว้นอากรดังกล่าวไปด้วย

สำหรับประเด็นที่คล้ายกันนั้น ก็คือ กฎหมายทั้งสองฉบับจะไม่มีบทบัญญัติในเรื่อง เงื่อนไข วิธีการและระยะเวลาสำหรับการนำเข้าและส่งออก ดังนั้น เมื่อพิจารณาจุดเด่นารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายแล้ว น่าจะให้มีการนำเข้าและส่งออกได้ตลอดเวลา แต่ตามทัศนะของผู้เขียนแล้ว เห็นว่า ควรจะให้มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในกฎหมายลงทุนเพื่อที่จะสามารถควบคุม ตรวจสอบและไม่ให้ผู้ลงทุนได้เปรียบรัฐมากเกินไป

- การให้สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายลงทุนภายในนั้นจะเป็นการให้เฉพาะผู้ลงทุนที่ได้รับบุริมสิทธิ์เท่านั้น ส่วนผู้ลงทุนภายในทั่วไปจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรง⁴⁷

- ในเรื่องการยกเว้นภาษีขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกนั้น ควรดูตามข้อเท็จจริงของอัตราส่วนการประกอบหรือผสม ของวัตถุดิบที่นำเข้ามา ถ้าในกระบวนการผลิตได้นำใช้วัตถุดิบที่นำเข้าร้อยละหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ เวลาส่งผลิตภัณฑ์นี้ออก ก็สามารถให้ยกเว้นภาษีขาออกได้ แต่ถ้าวัตถุดิบที่นำเข้ามาถูกประสมหรือประกอบกับวัตถุดิบที่มีภายในประเทศ ในกรณีนี้จะต้องได้พิจารณาอัตราภาษีขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่จะส่งออกด้วยความเหมาะสมตามอัตราส่วนการประกอบหรือผสมระหว่างวัตถุดิบที่นำเข้า และวัตถุดิบที่มาจากภายในประเทศ แต่เมื่อเป็นผลิตภัณฑ์พื้นฐานที่มาจากวัตถุดิบหรือทรัพยากรภายในประเทศ เช่น พวกแร่ ถ่านหิน ผลผลิตทางการเกษตรแล้ว ถ้ามีการส่งออกจะต้องได้เสียภาษีขาออกตามกฎหมายภาษีของลาว

ส่วนการนำเข้าวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นเพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์นั้น จะได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้า เฉพาะที่ใช้ในการส่งออกเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว จะเห็นว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย นอกจากจะบัญญัติในเรื่องการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นเพื่อใช้ผสมหรือประกอบผลิตภัณฑ์และการยกเว้นอากรขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกแล้ว ยังบัญญัติการยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับของที่นำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป และการอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลอีกด้วย⁴⁸

⁴⁷ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนในลาว ม.9 และ 18.

⁴⁸ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.36.

ในกัมพูชา กฎหมายลงทุนกำหนดให้ยกเว้นภาษีขาออกร้อยเปอร์เซ็นต์⁴⁹

ตามกฎหมายลงทุนต่างประเทศของเวียดนาม ภาษีขาเข้าสำหรับสินค้าที่นำเข้าและภาษีขาออกสำหรับสินค้าที่ส่งออก จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายภาษีขาเข้าและภาษีขาออก⁵⁰

วิสาหกิจที่ทำการผลิตเพื่อส่งออก จะได้รับการยกเว้นทั้งภาษีขาออกและภาษีขาเข้าสำหรับสินค้าที่ถูกขนย้ายจากนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกถึงต่างประเทศและจากต่างประเทศนำเข้ามาถึงนิคมอุตสาหกรรมส่งออก

วิสาหกิจที่ทำการผลิตเพื่อส่งออกและวิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติ ที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 38 39 43 และ 44 ของกฎหมายฉบับนี้สำหรับการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริม หรือเป็นการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ และรัฐบาลเป็นผู้กำหนดอัตราภาษีสำหรับแต่ละวิสาหกิจที่ทำการผลิตเพื่อส่งออกและแต่ละวิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม⁵¹

สำหรับกฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในของเวียดนาม ได้บัญญัติให้นักลงทุนที่ทำการผลิตเพื่อส่งออกหรือทำธุรกิจสินค้าส่งออก นอกจากจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีรายได้วิสาหกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้แล้ว ยังจะได้รับสิทธิประโยชน์ในรูปแบบของภาษีเงินได้เพิ่มเติมอีกด้วย ดังนี้

- ได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนอากรรายได้วิสาหกิจที่จะต้องเสียให้ส่วนที่ได้มาจากการส่งออกในปีบัญชี สำหรับผู้ลงทุนที่ส่งออกครั้งแรก ส่งออกสินค้าชนิดใหม่ และส่งสินค้าออกไปตลาดแห่งใหม่

- ได้ส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนอากรรายได้วิสาหกิจที่ต้องเสียให้ส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการส่งออกภายในปีบัญชีสำหรับผู้ลงทุนที่มีอัตราส่วนการส่งออกได้มากกว่าปีที่ผ่านมา

- ได้ส่วนลดร้อยละสี่สิบของจำนวนอากรรายได้วิสาหกิจที่จะต้องเสียให้ส่วนรายได้ที่ได้จากการส่งออกในปีบัญชี สำหรับผู้ลงทุนที่สามารถทำการส่งออกได้ถึงร้อยละห้าสิบของเป้าหมายที่วางไว้หรือมีตลาดส่งออกคงที่เป็นเวลา 3 ปี ติดต่อกัน

- ผู้ลงทุนที่ทำการผลิตเพื่อส่งออกหรือทำธุรกิจสินค้าส่งออกที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางอากรรายได้หรือกำไรวิสาหกิจตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1, 2 และ 3 ของมาตรานี้ ถ้าเป็นการลงทุนอยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก จะได้รับส่วนลดเพิ่มเติมอีกในอัตราร้อยละสี่สิบห้าของจำนวนอากรรายได้วิสาหกิจที่จะต้องเสียให้ส่วนรายได้ที่เกิดจากการส่งออกในรอบปีบัญชี

⁴⁹ ดู Cambodian investment Law Art., 14(5).

⁵⁰ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.47(1).

⁵¹ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.48.

และถ้าเป็นการลงทุนหรือดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยากพิเศษ จะได้รับการยกเว้นอากรเงินได้ที่จะต้องเสียให้ส่วนรายได้ที่ได้จากการส่งออกในรอบปีบัญชี⁵²

จากการเปรียบเทียบดังกล่าว จะเห็นว่ากฎหมายลงทุนของแต่ละประเทศจะมีบทบัญญัติที่แตกต่างกันไป แต่ก็มีสิ่งที่คล้ายคลึงกันโดยทุกประเทศล้วนแต่บัญญัติให้มีการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับวัตถุดิบ...ที่นำเข้า และยกเว้นภาษีขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบดังกล่าว ในกรณีที่มีการส่งออก

ส่วนบทบัญญัติที่ต่างกันนั้น จะมีหลายประเด็นด้วยกัน ดังเช่น ไทยจะให้ยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับของที่นำเข้ามาแล้ว ส่งกลับออกไป และอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย นอกจากนี้กฎหมายลงทุนต่างประเทศของเวียดนามจะให้อำนาจรัฐบาลในการกำหนดรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละกรณีและกฎหมายลงทุนภายในของเวียดนามจะให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติม ในรูปของอากรรายได้สำหรับแต่ละรูปแบบหรือเป้าหมายการส่งออก

โดยสรุป กฎหมายลงทุนของลาวทั้งสองฉบับล้วนแต่บัญญัติให้มีการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับวัตถุดิบ...ที่นำเข้ามา และยกเว้นภาษีขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตหรือประสมจากวัตถุดิบนั้น ในกรณีที่มีการส่งออก แต่สิทธิประโยชน์ดังกล่าวนี้ ผู้ลงทุนภายในทั่วไปในกรอบของกฎหมายลงทุนภายในลาวจะไม่ได้รับแต่อย่างใดเพราะกฎหมายลงทุนภายในไม่ได้บัญญัติไว้

นอกจากนั้นก็ควรบัญญัติเรื่องการนำเข้าเมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือยาปราบศัตรูพืชไว้ในกฎหมายลงทุนต่างประเทศด้วย เนื่องจากในภาคปฏิบัติจริงได้มีการลงทุนในภาคการเกษตรเช่นกัน

ส่วนปัญหาภาษีขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่จะส่งออกนั้น จะต้องได้ดูตามอัตราส่วนการประกอบ ผสมหรือผลิตของวัตถุดิบที่นำเข้ามาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและตัดสินใจอัตราภาษีขาออกตามความเหมาะสมสำหรับแต่ละกรณี แต่ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์พื้นฐานของประเทศแล้ว จะต้องได้เสียภาษีขาออกตามกฎหมายภาษีของลาว

การยกเว้นภาษีขาเข้าหรือภาษีขาออกนั้นจะต้องมีเงื่อนไข วิธีการ และระยะเวลาเพื่อองค์กรรัฐจะสามารถควบคุมและตรวจสอบได้

ประเด็นสุดท้ายก็คือ ควรจะพิจารณาและบัญญัติบางประเด็นเข้าในกฎหมายลงทุนของลาวเพิ่มอีกตามที่เห็นว่าเหมาะสม นอกจากการยกเว้นภาษีขาเข้า และภาษีขาออกแล้ว ดังเช่นการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับของที่นำเข้ามาแล้วส่งกลับออกไป การให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือการให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมในรูปของอากรรายได้หรือกำไร สำหรับแต่ละรูปแบบหรือเป้าหมาย ของการลงทุนหรือดำเนินธุรกิจการส่งออก

⁵² ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ม.26 และ คำอธิบาย ในบทนี้ หน้า 96.

4.2 สิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร

4.2.1 สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการเข้าออกเมืองและการทำงานใน สปป.ลาว

สปป.ลาว มีคำร่ำว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ของพลเมืองลาวและชาวต่างประเทศ⁵³ และถึงแม้ว่าลาวจะไม่มีกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของบุคคลต่างประเทศเหมือนกับประเทศอื่นๆ ก็ตาม แต่ลาวก็มีกฎหมายที่บัญญัติอาชีพที่สงวนไว้ให้พลเมืองลาวเป็นการเฉพาะด้วย⁵⁴ เรื่องความเข้มงวดกวดขันในกฎหมายดังกล่าวนี้ในสายตาของผู้ลงทุนต่างประเทศ เห็นว่าเป็นอุปสรรค และไม่สะดวกในการดำเนินงานของผู้ลงทุน ฉะนั้น สปป.ลาว จึงได้บัญญัติเป็นพิเศษในกฎหมายลงทุนที่จะยอมให้บุคคลต่างชาติเข้ามาและทำงานในสาขาต่างๆ ได้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเข้ามาของเจ้าของทุน ช่างผู้ชำนาญทางเทคนิค เจ้าหน้าที่บริหารชั้นสูง เป็นต้น

การให้สิทธิประโยชน์พิเศษดังกล่าว กฎหมายลงทุนต่างประเทศของลาวบัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ลงทุนต่างประเทศจะต้องให้บริมสิทธิ์แก่พลเมืองลาวก่อนผู้อื่นในการรับสมัครและเลือกเพื่อนคนเข้าทำงาน แต่ถ้าหากมีความจำเป็นทางด้านวิชาเฉพาะ ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถรับคนต่างประเทศเข้าทำงานในธุรกิจของตนได้ ภายหลังจากได้รับความเห็นชอบจากองค์กรที่มีสิทธิอำนาจเกี่ยวข้องของรัฐบาล

ผู้ลงทุนต่างประเทศมีพันธะในการก่อสร้างและยกระดับด้านวิชาเฉพาะให้แก่แรงงานลาวด้วยการฝึกอบรมอยู่กับที่หรือที่ต่างประเทศ

รัฐบาลแห่ง สปป.ลาว จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ลงทุนต่างประเทศและคนงานต่างประเทศ รวมทั้งสมาชิกของครอบครัวของผู้เกี่ยวข้องในการเดินทางเข้าออก และพักอาศัยใน สปป.ลาว เพื่อจุดประสงค์ธุรกิจหรืองานครอบครัว โดยผู้เกี่ยวข้องต้องเคารพนับถือและปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายของ สปป.ลาว อย่างถูกต้อง ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในดินแดนของ สปป.ลาว ...”⁵⁵

ส่วนกฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในของลาว บัญญัติการให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวไว้ดังนี้

⁵³ คำร่ำว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ของพลเมืองลาวและชาวต่างประเทศ เลขที่ 031/นย ลงวันที่ 2-3-1998.

⁵⁴ ดู กฎหมายว่าด้วยธุรกิจ ม.14 และ เอกสารแนบท้ายหมายเลข 3 ในคำร่ำว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจ เลขที่ 31/นย ลงวันที่ 7-2-1996.

⁵⁵ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศในลาว ม.11 และ 12.

“ผู้ลงทุนและครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศจะได้รับความสะดวกจากรัฐ ในการเข้าออก และพักอาศัยอยู่ใน สปป.ลาว

ผู้ลงทุนภายในมีพันธะในการศึกษาอบรม และก่อสร้างทางด้านวิเศษทำให้ แก่คนลาว ในการเลือกเฟ้นคนงานนั้น ถ้าคนลาวและคนต่างประเทศมีคุณสมบัติที่เท่า เทียมกัน ต้องให้บุริมสิทธิแก่คนงานลาว เอาใจใส่ด้านสวัสดิการ ด้านสุขภาพ และ ความปลอดภัยของคนงาน”⁵⁶

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นว่า คำศัพท์บางคำยังไม่มีคำนิยาม การให้ความหมาย หรือคำอธิบายไว้ในกฎหมายลงทุนของลาว ดังเช่นคำว่า “คนต่างประเทศ” และ “สมาชิกครอบครัว” ซึ่งคำเหล่านี้จะให้รวมถึงบุคคลประเภทใดบ้าง ส่วนคำว่า “องค์กรที่มีสิทธิอำนาจเกี่ยวข้องของรัฐ บาล” ในที่นี้ก็คือคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุน และกระทรวงแรงงานสวัสดิการและสังคมของ ลาวนั่นเอง

การที่คนต่างชาติจะเข้ามาใน สปป.ลาว ได้ก็ต้องเป็นไปตาม คำว่าด้วยการเข้าออก- ออกเข้า สปป.ลาว ซึ่งปกติจะต้องมีหนังสือเดินทาง และมีการตรวจลงตรา (Visa) ยกเว้นในบาง กรณีเช่น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา คดีแพ่งรายใหญ่ บุคคลที่ไม่พึงปรารถนา ใจกรรมสากล เกี่ยวข้องกับความลับและความมั่นคงของประเทศ และมีโรคภัยแรงตามข้อกำหนดของกระทรวง สาธารณสุข จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศ⁵⁷

คำว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ได้แบ่งประเภทคนที่จะเข้ามาในลาวไว้สี่ ประเภทคือ ชาวต่างประเทศ หมายถึงบุคคลที่ถือสัญชาติอื่นๆ ซึ่งเข้ามาลาวเป็นการชั่วคราว ชาว ต่างต่างคือชาวต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายลาว ให้ตั้งภูมิลำเนาและทำงานหาเลี้ยงชีพอย่างถาวรใน สปป.ลาว คนไม่มีสัญชาติ หมายถึง บุคคล ซึ่งยังไม่ได้โอนเข้าในสัญชาติใดหนึ่ง และสมาชิกครอบครัว หมายถึง สามีหรือภรรยาหรือลูก พี่ชาย พี่สาว น้อง พ่อ แม่ของภรรยา ของ บุคคลใดหนึ่งที่อยู่ในกรณีบุคคลเหล่านั้น โดยร่วมชีวิตในครอบครัว บ้านเดียวกันและอยู่ในความ อุปการะของบุคคลนั้น⁵⁸

นักธุรกิจที่มีโครงการลงทุนในลาวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จะได้รับสิทธิ⁵⁹ ผู้ลงทุนและคนงานต่างประเทศพร้อมด้วยสมาชิกครอบครัว สามารถที่จะเข้าออกตามด่านสากลที่รัฐ

⁵⁶ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในลาว ม.9 (9) และมาตรา 10(9).

⁵⁷ ดู คำว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ของพลเมืองลาวและชาวต่างประเทศ ม.2 และ 3.

⁵⁸ ดู คำว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ของพลเมืองลาวและชาวต่างประเทศ ม.1.

⁵⁹ ดู คำว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ม.5 และ 6.

บาลลาวได้เปิดขึ้นอย่างเป็นทางการแล้ว และในกรณีที่มีนักลงทุนมีโครงการลงทุนอยู่ในบรรดาแขวงที่มีด่านท้องถิ่น ก็สามารถที่จะเข้าออกตามด่านเหล่านั้นได้⁶⁰

ผู้ที่ได้รับสิทธิให้นำคนต่างชาติเข้ามาทำงานในลาวตามกรอบของกฎหมายลงทุนลาวได้นั้น ก็คือผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น ที่จะร้องขอเพื่อนำคนต่างประเทศที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจของตน

สำหรับคำว่า “คนต่างประเทศ” ที่จะนำเข้ามา นั้น กฎหมายลงทุนของลาว ไม่ได้ให้คำนิยามหรืออธิบายไว้ แต่ในทัศนะของผู้เขียนแล้ว เห็นว่าน่าจะเป็นช่างฝีมือ และผู้ชำนาญการ คำว่า “ช่างฝีมือ” หมายถึงช่างเทคนิค วิศวกรและอื่นๆ และคำว่า “ผู้ชำนาญการ” หมายถึงผู้ชำนาญการทางด้านต่างๆ เช่น ด้านจัดการ บริหาร การเงินหรือการตลาด เป็นต้น

นอกจาก ผู้ลงทุน ช่างฝีมือและผู้ชำนาญการแล้ว กฎหมายก็ยังให้คลุมไปถึงคู่สมรสและสมาชิกครอบครัวของบุคคลดังกล่าวอีกด้วย ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและบุคคลต่างด้าวที่จะเข้ามา เพราะถ้าจะอนุญาตให้เข้ามาได้แต่ตัว แต่ไม่อนุญาตให้ครอบครัวเข้ามาด้วยบางที่ช่างเทคนิคหรือผู้ชำนาญการนั้น อาจไม่เต็มใจจะมา ซึ่งจะทำให้เป็นภาระแก่ผู้ลงทุนในการเสาะหาช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการอื่นอีก

จำนวนคนที่จะเข้ามาและกำหนดเวลาที่จะอยู่ในประเทศ กฎหมายลงทุนไม่ได้บัญญัติไว้ และก็ไม่ได้กำหนดว่า ให้เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนแต่ประการใด

ในทางปฏิบัติ การจะขอช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการเข้ามาก็ต้องเป็นไปตามระเบียบและวิธีการที่กฎหมายแรงงานลาวกำหนดไว้⁶¹

คนต่างประเทศที่นำเข้ามา สามารถที่จะทำงานในทุกสาขาอาชีพได้ ยกเว้นอาชีพที่สงวนไว้ให้พลเมืองลาวเป็นการเฉพาะ แต่ในกรณีที่จำเป็น คนต่างประเทศก็สามารถที่จะทำงานในอาชีพที่สงวนไว้นั้น หากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุน⁶²

แต่เมื่อพิจารณากฎหมายลงทุนของประเทศใกล้เคียงแล้ว จะเห็นว่า ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย จะอนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาเพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุนหรือกระทำการอื่นได้ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน ก่อนที่จะลงทุนจริงๆ ซึ่งบทบัญญัตินี้ในกฎหมายลงทุนของ

⁶⁰ ดู คำรัสว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ม.15 และ ดู จำนวนจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว ใน สุรชัย สิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว, พิมพ์ครั้งแรก หน้า 247.

⁶¹ ดู กฎหมายแรงงาน เลขที่ 02/94 ลงวันที่ 14-3-94 ม.7 และ คำรัสว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายแรงงาน เลขที่ 98/นย ลงวันที่ 14-12-95 ม.23.

⁶² ดู คำรัสเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศในลาว ม.8.

ลาวจะไม่มี แต่ในภาคปฏิบัติจริง ได้มีการอนุญาตให้นักลงทุนเข้ามาเพื่อรวบรวมข้อมูล ศึกษาสู่ทางการลงทุน และความสามารถเป็นไปได้สำหรับการลงทุน ก่อนที่นักลงทุนจะตัดสินใจว่าจะลงทุนจริงหรือไม่ นอกจากนั้น พระราชบัญญัติยังกำหนดให้คนต่างด้าวที่เข้ามา ได้รับอนุญาตทำงานเฉพาะตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตลอดระยะเวลาเท่าที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศ⁶³ จุดประสงค์ของบทบัญญัตินี้ ก็คือ ป้องกันไม่ให้คนต่างประเทสลักลอบทำงานในตำแหน่งหรือหน้าที่อื่น นอกเหนือไปจากงานหรือตำแหน่งที่ได้อนุมัติให้เท่านั้น

ในเวียดนาม กฎหมายลงทุนต่างประเทศของเวียดนามกำหนดให้คนเวียดนามได้รับบุริมสิทธิในการเข้าทำงานในโครงการลงทุนต่างๆ ยกเว้นกรณีที่คนเวียดนามยังขาดความรู้และความสามารถทางด้านเทคนิค และการบริหาร ผู้ลงทุนสามารถที่จะจ้างคนต่างชาติ เข้าทำงานได้ แต่ต้องศึกษาอบรม และสร้างคนเวียดนามเพื่อเปลี่ยนแทน สิทธิและหน้าที่ของผู้ออกแรงงานได้ถูกรับประกันโดยข้อผูกพันหรือสัญญาของหัวหน้าหน่วยงานและข้อกำหนดของกฎหมายแรงงาน ผู้ลงทุนจะต้องเคารพ สิทธิของคนงานเวียดนามในการเข้าร่วมองค์การจัดตั้งทางสังคมและการเมืองต่างๆ ตามข้อกำหนดของกฎหมายเวียดนาม นอกจากนั้น วิชาธุรกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติ และฝ่ายต่างประเทศที่เข้าร่วมในธุรกิจตามสัญญาจะต้องเอาประกันภัยให้แก่ทรัพย์สิน และความรับผิดชอบต่อพลเรือน กับบริษัทประกันภัยของเวียดนาม หรือบริษัทประกันภัยอื่นที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจ⁶⁴ในเวียดนาม⁶⁴

ถ้าเป็นการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญหรือช่างเทคนิค ของเวียดนามยังไม่สามารถตอบสนองได้ นักลงทุนสามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญ และช่างเทคนิคที่เป็นชาวต่างชาติ คนเวียดนามที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ และคนต่างประเทศที่มีถิ่นที่อยู่ในเวียดนาม เข้าทำงานตามความต้องการของการผลิต และดำเนินธุรกิจได้ และบรรดาผู้เชี่ยวชาญ และช่างเทคนิคดังกล่าว ยังสามารถนำรายได้ของตนออกไปต่างประเทศได้ ภายหลังที่ได้เสียอากรรายได้ตามกฎหมายเวียดนามแล้ว⁶⁵

สำหรับในกัมพูชา กฎหมายลงทุนได้ให้อำนาจแก่ผู้ลงทุนในการคัดเลือกและจ้างคนงาน ทั้งที่เป็นชาวต่างประเทศและชาวกัมพูชาได้อย่างเสรีโดยสอดคล้องกับกฎหมายแรงงานและกฎหมายการเข้าออกเมือง แต่การจ้างคนต่างประเทศจะกระทำได้อีกต่อเมื่อคนกัมพูชายังไม่สามารถทำได้ ในการจ้างคนงานต่างชาติดังกล่าว ผู้ลงทุนต้องประกอบเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน ดังเช่น สำเนาบัตรผ่านแดนของคนงาน ใบรับรองวุฒิการศึกษา และเอกสารสำคัญอื่นๆ เพื่อส่งให้

⁶³ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.24 และ 26.

⁶⁴ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.25-28.

⁶⁵ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในของเวียดนาม ม.14.

สภาได้ทราบและพิจารณา นอกจากนั้น ผู้ลงทุนยังมีหน้าที่ในการฝึกอบรมแรงงานกัมพูชาและส่งเสริมให้คนงานกัมพูชาได้ทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นและส่วนคนงานต่างประเทศที่ทำงานและมีรายได้ก็สามารถที่จะส่งรายได้นั้นไปต่างประเทศได้ ภายหลังจากที่เสียภาษีอากรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พร้อมให้สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศโดยผ่านระบบธนาคารได้ด้วย⁶⁶

โดยสรุป ถึงแม้ว่ากฎหมายลงทุนของลาวจะบัญญัติการให้สิทธิประโยชน์พิเศษสำหรับการเข้าออกเมืองและการทำงานในลาวก็ตาม แต่ผู้ลงทุน คนงานต่างประเทศพร้อมด้วยครอบครัวจะต้องปฏิบัติตามระเบียบและขั้นตอนในการเข้าออกเมืองตามที่บัญญัติไว้ในดำรัสว่าด้วยการเข้าออก-ออกเข้า สปป.ลาว ในเวลาเข้าออกจริงก็จะต้องเข้าออกตามด่านที่ทางการกำหนดไว้เท่านั้น และในช่วงระยะเวลาการพักอาศัยอยู่ใน สปป.ลาว บุคคลดังกล่าวต้องเคารพระเบียบกฎหมายต่างๆ และจารีตประเพณีของคนลาวด้วย

คนงานต่างประเทศสามารถเข้าทำงานในสาขาวิชาชีพต่างๆ ได้ ยกเว้นสาขาวิชาชีพที่สงวนไว้ให้พลเมืองลาว แต่ในบางกรณี คนงานต่างชาติก็สามารถที่จะเข้าทำงานในวิชาชีพที่สงวนนั้นได้ ถ้าหากได้รับการอนุญาตจากคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุน

นอกจากนั้น ในกฎหมายลงทุนลาว ควรจะมีการศึกษาค้นคว้า และบัญญัติไว้เพิ่มในบางเรื่อง เช่น การอนุญาตให้นักธุรกิจเข้ามาลาวเพื่อรวบรวมข้อมูล และศึกษาความอาจสามารถเป็นไปได้สำหรับการลงทุน ก่อนที่จะตัดสินใจลงทุนจริงหรือไม่ คนต่างประเทศที่เข้ามาแล้ว ต้องทำงานตรงกับตำแหน่งและหน้าที่ที่ได้รับอนุมัติเท่านั้น และผู้ลงทุนจะต้องมีการเอาประกันภัยให้แก่ทรัพย์สิน คนงานของตน รวมทั้งสังคมด้วยเพื่อเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นจะมีองค์กรรองรับ และใช้แทนค่าเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุเหล่านั้นได้

4.2.2 สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับการใช้ที่ดินในลาว

ที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการลงทุนไม่ว่าจะเป็นการลงทุนทางอุตสาหกรรมหรือเกษตรกรรม ใน สปป.ลาว กฎหมายกำหนดให้สิทธิในการเป็นเจ้าของ และการทำประโยชน์จากที่ดินจะมีได้เฉพาะพลเมืองลาวเท่านั้น บุคคลต่างประเทศจะถูกจำกัดสิทธิในที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของ การทำประโยชน์และอื่นๆ การจำกัดสิทธิบุคคลต่างประเทศ ในที่ดินดังกล่าว ย่อมจะเป็นอุปสรรคในการเข้ามาของการลงทุนต่างประเทศ ฉะนั้นรัฐบาลลาวได้อาศัยกฎหมายลงทุนเป็นเครื่องมือในการยกเว้นหรือผ่อนคลายการจำกัดสิทธิของบุคคลต่างประเทศในที่ดินดังกล่าว

⁶⁶ ดู Cambodian Investment Law, Art., 14 (6) and 17-19.

ที่เห็นได้ชัดก็คือกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ได้บัญญัติสิทธิดังกล่าวไว้ดังนี้

“...ผู้ลงทุนต่างประเทศมีสิทธิเช่าที่ดินใน สปป.ลาว และมีสิทธิโอน สิทธิและผลประโยชน์จากการเช่านั้น ทั้งมีสิทธิเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และมีสิทธิโอนทรัพย์สินเคลื่อนที่และคงที่ต่างๆ ซึ่งตนได้ปรับปรุงและบูรณะสร้างขึ้น ในที่ดินเช่าดังกล่าว...”⁶⁷

จากบทบัญญัตินี้ จะเห็นได้ว่า ใน สปป.ลาว ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถได้ที่ดินมาโดยการเช่าเท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นการเช่า จากรัฐบาลลาว หรือพลเมืองลาวก็ได้ เพราะที่ดินในลาวนั้น เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมหรือของวงศาคณาญาติแห่งชาติโดยรัฐเป็นผู้คุ้มครองรวมศูนย์และเป็นเอกภาพ ในทั่วประเทศ รัฐจะมอบให้พลเมืองลาวใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนบุคคลหรือนิติบุคคลจะนำที่ดิน เพื่อเป็นสินค้าซื้อ-ขายกันไม่ได้⁶⁸

การเช่าที่ดินดังกล่าวจะต้องทำในรูปของสัญญาเช่าโดยสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ดิน และสัญญาเช่าดังกล่าว จะต้องถูกรับรองและจดทะเบียนกับองค์กรรัฐที่เกี่ยวข้อง จึงถือว่ามีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย สำหรับการเช่าที่ดิน ที่มีการพัฒนาแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเขตพิเศษที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ จะเป็นหน่วยงานเสนอต่อกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาและอนุมัติ กำหนดระยะเวลาของการเช่าจะขึ้นอยู่กับลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของแต่ละโครงการหรือกิจการลงทุน แต่กำหนดระยะเวลาให้เช่าสูงสุดไม่เกินห้าสิบปี และสามารถต่อได้ โดยการตกลงของรัฐบาลลาว ถ้าเป็นการเช่าที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดเวลาการเช่าไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี และสามารถต่อได้โดยการรับรองของสภาแห่งชาติลาว และการเช่าที่ดินที่มีเนื้อที่มากกว่าสิบพันเฮกตาร์ จะต้องมีการรับรองของสภาแห่งชาติเช่นกัน⁶⁹

ภายใต้บังคับของสัญญาเช่าที่ดิน ผู้ลงทุนมีสิทธิที่จะโอนสิทธิและผลประโยชน์จากการเช่า นั้น รวมทั้งมีสิทธิเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และมีสิทธิโอนทรัพย์สินเคลื่อนที่และคงที่ต่างๆ ซึ่งตนได้ปรับปรุงและสร้างขึ้นในที่ดินเช่าดังกล่าว แต่สิทธิและความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเช่าที่ดินนั้น

⁶⁷ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว ม. 10.

⁶⁸ ดู Constitution of The Lao People's Democratic Republic, Art., 15 และ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน เลขที่ 01/97 สพช. ลงวันที่ 12-14-1997 ม. 3.

⁶⁹ ดู กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ม.64 และ 65 และ คำสั่งเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศในลาว ม.25.

ค่าเช่าที่ดินสามารถนำมาคำนวณเป็นรายจ่ายของวิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติได้ และผู้ลงทุนที่เป็นคนลาว สามารถนำค่าเช่าที่ดินของตนประกอบเป็นทุนหรือหุ้นของวิสาหกิจต่างประเทศนั้นได้เช่นกัน

ในกรณีที่วิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติถูกยกเลิก ก่อนวันสิ้นสุดของสัญญาเช่าที่ดิน สัญญาเช่าที่ดินดังกล่าวก็ต้องถูกยกเลิกไปด้วย ในวันที่วิสาหกิจนั้น ถูกยกเลิก ในกรณีเช่นนี้ ผู้ลงทุนต่างชาติมีสิทธิเรียกร้องให้ส่งค่าเช่าสำหรับระยะเวลาที่ยังเหลืออยู่นั้นคืนได้ แต่ในกรณีที่ผู้ให้เช่าได้นำเงินค่าเช่าที่ดินประกอบเข้าเป็นทุนจดทะเบียนของวิสาหกิจนั้น ผู้เช่าไม่ต้องใช้แทนคืนค่าเช่าดังกล่าวแต่ประการใด⁷⁰

คนต่างประเศ คนต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามพันธะในการเช่าที่ดินดังนี้⁷¹

- ใช้ที่ดินให้ตรงกับเป้าหมาย
- ไม่สร้างความเสียหายแก่คุณภาพดินและไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชาติหรือสังคม

- ไม่ละเมิดสิทธิและประโยชน์ของบุคคลอื่น
- เสียค่าเช่าที่ดิน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ เกี่ยวกับที่ดิน และ
- ปฏิบัติตามระเบียบการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับที่ดินอย่างครบถ้วน

สำหรับผู้ลงทุนภายใน สปป.ลาว กฎหมายลงทุนภายในไม่ได้บัญญัติในเรื่องการให้สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการใช้ที่ดินแต่อย่างไร ซึ่งก็หมายความว่า ผู้ลงทุนที่ต้องการจะใช้ที่ดินต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายในของลาว โดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยที่ดิน กฎหมายที่ดินบัญญัติให้พลเมืองลาวหรือนิติบุคคลลาวได้รับสิทธิในการใช้ที่ดินโดยการมอบจากรัฐ การโอน และการสืบทอดมรดก...⁷²

ในภาคปฏิบัติจริง ผู้ลงทุนต่างประเศ คนต่างด้าว รวมทั้งคนไม่มีสัญชาติจะสามารถใช้ที่ดินในลาวได้โดยการเช่าเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นการเช่าจากรัฐหรือพลเมืองลาวก็ได้ ส่วนผู้ลงทุนภายในและพลเมืองลาวทั่วไปสามารถมีสิทธิใช้ที่ดินได้โดยการมอบจากรัฐ การโอน หรือการสืบทอดมรดกเท่านั้น เพราะที่ดินในลาวเป็นกรรมสิทธิ์รวมของชาติโดยมีรัฐเป็นผู้คุ้มครองอย่างรวมศูนย์และเป็นเอกภาพในทั่วประเทศ และการซื้อ-ขายที่ดินในลาว ถือเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย

⁷⁰ ดู คำร่ำว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศในลาว ม.25 และ Ultimate Business Research Co., Ltd. for JETRO, Investment Environment in Lao People's Democratic Republic, pp. 38 and 39.

⁷¹ ดู กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ม.66.

⁷² ดู กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ม.52-63.

ที่ดินในลาวยังมีพื้นที่กว้างใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพลเมืองที่มีแค่ห้าล้านคน ซึ่งเหมาะสำหรับการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนทางด้านเกษตรขนาดใหญ่ แต่ลาวก็ยังมีข้อด้อยสำหรับการจัดสรร และใช้ที่ดิน เช่น การออกเอกสารสิทธิให้ประชาชนยังไม่เป็นระบบครบถ้วน โดยเฉพาะในเขตตัวเมืองและชนบทที่อยู่ห่างไกล การวางระบบผังเมือง ยังไม่ชัดเจน กล่าวโดยเฉพาะ ยังไม่ได้กำหนดขึ้นมาอย่างเป็นรูปเป็นร่างจริงว่าเขตใดเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตกรรม และอื่นๆ และถึงแม้ว่า กฎหมายจะห้ามการซื้อ-ขายที่ดิน แต่ในความเป็นจริง ยังมีการจับจองที่ดินไว้เพื่อขาย และมีการซื้อ-ขายที่ดิน ระหว่างพลเมืองลาวด้วยกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ยังจะต้องได้ศึกษาค้นคว้า และหาทางแก้ไขต่อไป

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลงทุนของประเทศเพื่อนบ้าน จะเห็นว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทยบัญญัติให้ผู้ลงทุนไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุนภายใน หรือต่างประเทศ สามารถถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ แม้ว่าจะเกินกำหนดที่จะพึงมีได้ตามกฎหมายอื่นก็ตาม และในกรณีผู้ลงทุนเล็ก หรือโอนกิจการให้แก่คนอื่น ผู้ลงทุนต้องจำหน่ายที่ดินนั้น ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เลิกหรือโอนกิจการ มิฉะนั้น อธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายว่าด้วยที่ดิน⁷³

ในกัมพูชา กฎหมายลงทุนกำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นของชาวเขมร มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้เท่านั้น นิติบุคคลชาวเขมรคือนิติบุคคลที่มีคนเขมรถือหุ้นมากกว่าห้าสิบเอ็ดเปอร์เซ็นต์ขึ้นไป การเช่าที่ดินจะมีกำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกินเจ็ดสิบปี และสามารถต่อได้ ถ้ามีการร้องขอ และการใช้ที่ดินอาจรวมถึงสิทธิในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ดินที่เช่าด้วย ตามการอนุญาตของกฎหมาย⁷⁴

ส่วนในเวียดนาม กฎหมายลงทุนต่างประเทศอนุญาตให้ผู้ลงทุนฝ่ายเวียดนามสามารถนำมูลค่าการใช้ที่ดินประกอบเข้าเป็นทุนจดทะเบียนของวิสาหกิจผสมได้⁷⁵

วิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติ หรือฝ่ายต่างประเทศที่เข้าร่วมในธุรกิจตามสัญญาที่ได้ใช้น้ำดิน หน่าน้ำ และน้ำทะเล จะต้องจ่ายค่าเช่าสำหรับการใช้ดังกล่าว และในกรณีที่มีการขุดค้นทรัพยากร จะต้องจ่ายภาษีอากรสำหรับทรัพยากรดังกล่าวตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดการลดหย่อน หรือยกเว้นการจ่ายค่าเช่าที่ดิน หน่าน้ำ และหน่าน้ำทะเล สำหรับโครงการลงทุนในรูป การก่อสร้าง-ดำเนินธุรกิจ-ส่งมอบ การก่อสร้าง-ส่งมอบ-ดำเนินธุรกิจ การก่อสร้าง-ส่งมอบ โครงการลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก และโครงการลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยากพิเศษ

⁷³ ดู พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนของไทย พ.ศ. 2520 ม.27.

⁷⁴ ดู Cambodian investment Law, Art., 16.

⁷⁵ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.7 (2).

ในกรณีที่ฝ่ายเวียดนามประกอบทุนโดยมูลค่าสิทธิการใช้ที่ดิน ฝ่ายเวียดนามต้องรับผิดชอบการใช้จ่ายต่างๆ รวมทั้งค่าเวนคืนที่ดิน และทำให้สำเร็จทุกอย่างตามระเบียบการและขั้นตอนของกฎหมาย เพื่อให้ได้มา ซึ่งสิทธิการใช้ที่ดินดังกล่าว

ในกรณีที่รัฐบาลเวียดนามเป็นผู้ให้เช่าที่ดิน องค์กรปกครองแขวง ตัวเมืองที่ขึ้นตรงกับศูนย์กลางที่มีที่ดินนั้นตั้งอยู่ จะต้องรับผิดชอบในการเวนคืนและทำให้สำเร็จทุกขั้นตอน และระเบียบการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าที่ดิน

วิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติจะต้องได้ทำการจ้างองทรัพย์สินที่ติดอยู่กับที่ดินจะเช่า และมูลค่าสิทธิการใช้ที่ดินเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการกู้ยืมทุนกับบรรดาหน่วยงานที่ให้การกู้ยืมต่างๆ ที่ดำเนินธุรกิจเวียดนาม และรัฐบาลเวียดนามจะเป็นผู้กำหนดเงื่อนไข ระเบียบและขั้นตอนของการจ้างองมูลค่าสิทธิการใช้ที่ดินสำหรับวิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติ⁷⁶

กฎหมายลงทุนภายในประเทศเวียดนามให้อำนาจแก่รัฐบาลในการออกมาตรการต่างๆ เพื่อสร้างเงื่อนไขให้นักลงทุนได้มีพื้นที่หรือขยายพื้นที่การผลิตหรือทำธุรกิจได้ดังนี้

- มอบหรือให้เช่าที่ดินตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยพลเมือง
- ประกาศแจ้งการเกี่ยวกับแผนการใช้ที่ดินที่ได้ผ่านการรับรองแล้ว และจำนวนเนื้อที่ดินที่ยังไม่ถูกใช้ ที่ดินที่กำลังจะมอบและให้เช่าของแต่ละท้องถิ่น
- รัฐบาลจะเสนอต่อคณะประจำสภาแห่งชาติเพื่อให้คณะประจำกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกรณีที่นักลงทุนจะได้รับสิทธิในการเปลี่ยนแปลง สิทธิการโอน สิทธิในการให้เช่า คืน สิทธิในการจ้างอง และสิทธิอื่นๆ สำหรับที่ดินที่ได้รับมอบและที่ดินที่เช่า⁷⁷

ผู้ลงทุนที่มีโครงการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้ จะได้รับส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายค่าการใช้ที่ดิน ในกรณีที่ได้รับมอบที่ดิน ซึ่งจะต้องจ่ายค่าการใช้ที่ดิน ถ้าเป็นการลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก ได้รับส่วนลดร้อยละเจ็ดสิบของจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายค่าการใช้ที่ดิน ในกรณีที่ได้รับมอบที่ดิน ซึ่งจะต้องจ่ายค่าการใช้ที่ดิน และถ้าเป็นการลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก หรือมีโครงการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้ อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก ได้รับการยกเว้นการจ่ายค่าการใช้ที่ดิน ในกรณีที่ได้รับมอบที่ดิน ซึ่งจะต้องจ่ายค่าการใช้ที่ดิน⁷⁸

⁷⁶ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม.46.

⁷⁷ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ม.7.

⁷⁸ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ม.17.

ผู้ลงทุนที่มีโครงการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้ ได้รับการยกเว้นการจ่ายเงินค่าเช่าที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่สามถึงหกปี นับตั้งแต่วันที่มีการลงนามสัญญาเช่าที่ดิน ถ้าเป็นโครงการลงทุนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก ได้รับการยกเว้นการจ่ายค่าเช่าที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่เจ็ดถึงสิบปี นับจากวันที่ลงนามในสัญญาเช่าที่ดิน ผู้ลงทุนที่มีโครงการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก ได้รับการยกเว้นการจ่ายเงินค่าเช่าที่ดินเป็นระยะเวลาสิบหนึ่งถึงสิบห้าปี นับจากวันที่มีการลงนามในสัญญาเช่าที่ดิน ถ้าเป็นการลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยากพิเศษ ได้รับการยกเว้นการจ่ายค่าเช่าที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่สิบหนึ่งถึงสิบห้าปี นับจากวันที่มีการลงนามในสัญญาเช่าที่ดินและถ้าเป็นการลงทุนตามข้อกำหนดของมาตรา 15 ของกฎหมายนี้อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยากพิเศษ ได้รับการยกเว้นการจ่ายเงินค่าเช่าที่ดินตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติโครงการลงทุน⁷⁹

ผู้ลงทุนที่มีโครงการลงทุนตามที่กำหนดในข้อ (1) มาตรา 15 ของกฎหมายนี้ ได้รับยกเว้นการเสียภาษีการใช้ที่ดิน ในกรณีที่มีการมอบที่ดิน ถ้าเป็นการลงทุนตามข้อกำหนดของข้อ (2) มาตรา 15 ของกฎหมายนี้ ได้รับส่วนลดร้อยละห้าสิบของจำนวนภาษีการใช้ที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่เจ็ดถึงสิบปี นับจากวันที่ได้รับมอบที่ดิน ถ้าเป็นการลงทุนในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก ได้รับการยกเว้นภาษีการใช้ที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่เจ็ดถึงสิบปี นับตั้งแต่วันที่มีการมอบที่ดิน ถ้าเป็นการลงทุนในแขนงการที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 ของกฎหมายนี้อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยาก ได้รับการยกเว้นภาษีการใช้ที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่สิบหนึ่งถึงสิบห้าปี นับจากวันที่ได้มีการมอบที่ดิน ถ้าเป็นการลงทุนอยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมยุ่งยากพิเศษ ได้รับการยกเว้นภาษีการใช้ที่ดิน มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่สิบหนึ่งถึงสิบห้าปี นับจากวันที่มีการมอบที่ดิน และถ้าเป็นการลงทุนตามข้อกำหนดของมาตรา 15 ของกฎหมายนี้อยู่ในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคมยุ่งยากพิเศษ ได้รับการยกเว้นภาษีการใช้ที่ดิน ตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติโครงการลงทุน⁸⁰

จากการอธิบายกฎหมายลงทุนของลาว และการเปรียบเทียบกับกฎหมายลงทุนของประเทศใกล้เคียง จะเห็นว่า กฎหมายลงทุนของแต่ละประเทศจะมีบทบัญญัติในเรื่องการให้สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับที่ดิน ที่แตกต่างกันไป เช่น ในลาว ผู้ลงทุนต่างประเทศ คนต่างด้าว รวมทั้งคนไม่มีสัญชาติจะได้อำนาจสิทธิ์ในการใช้ที่ดินโดยการเช่าเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการเช่าจากรัฐบาลลาว หรือพลเมืองลาว ส่วนพลเมืองลาว จะได้สิทธิการใช้ที่ดินโดยการมอบจากรัฐ การโอน หรือการสืบ

⁷⁹ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ม.18.

⁸⁰ ดู กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศเวียดนาม ม.19.

ทอดมรดก เนื่องจากรัฐบาลลาวเพียงผู้เดียว สามารถมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้และที่ดินในลาวก็ไม่สามารถนำมาเป็นสินค้าเพื่อซื้อ-ขายกันได้ ซึ่งคล้ายกับบทบัญญัติในกฎหมายลงทุนของเวียดนาม เช่นว่า ผู้ลงทุนฝ่ายเวียดนาม สามารถนำมูลค่าการใช้ที่ดินประกอบเข้าเป็นทุนจดทะเบียนของวิสาหกิจได้ ส่วนนักลงทุนต่างประเทศสามารถเช่าที่ดินเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการใช้ที่ดินดังกล่าว และผู้ลงทุนจะได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นการจ่ายค่าการใช้ที่ดิน หรือการเสียภาษีการใช้ที่ดิน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของแผนการและพื้นที่ที่มีการลงทุนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

ในประเทศกัมพูชา มีแต่ชาวเขมรหรือนิติบุคคลของชาวเขมรเท่านั้น สามารถมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่จะใช้สำหรับการลงทุนได้ และส่วนในประเทศไทย ผู้ลงทุนทั้งที่เป็นคนไทย และชาวต่างประเทศล้วนแต่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้เพื่อใช้ในการลงทุน แต่เมื่อกิจการลงทุนถูกโอนหรือยกเลิก ผู้ลงทุนต้องจำหน่ายที่ดินนั้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่โอนหรือเลิกกิจการ มิฉะนั้นอธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดิน

โดยสรุป สำหรับที่ดินที่จะใช้ในกิจการลงทุนนั้น ผู้ลงทุนต่างประเทศมีสิทธิเช่าที่ดินนั้นจากรัฐหรือพลเมืองลาวได้ ส่วนผู้ลงทุนภายใน และพลเมืองลาวสามารถได้รับสิทธิการใช้ที่ดินโดยการมอบจากรัฐ การโอนหรือการสืบทอดมรดก โดยหลักการแล้ว ไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุนต่างประเทศ ผู้ลงทุนภายในลาว รวมทั้งพลเมืองลาว ล้วนแต่ได้รับสิทธิการใช้ที่ดินเท่านั้น เนื่องจากที่ดินในลาวนั้น มีแต่รัฐเพียงคนเดียวสามารถมีกรรมสิทธิ์ได้ และการซื้อ-ขายที่ดินในลาวนั้นถือเป็นการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การจัดสรรหรือการใช้ที่ดินในลาวนั้นก็ยังมีข้อด้อยบางอย่าง เช่น การออกเอกสารสิทธิให้แก่ประชาชนลาวยังทำไม่ได้ทั่วถึง และเป็นระบบโดยเฉพาะในบรรดาตัวเมือง และชนบทที่อยู่ห่างไกล การผังเมืองยังไม่เป็นรูปเป็นร่างจริง การจับจองที่ดิน เพื่อขายเก็งกำไร และการซื้อ-ขายที่ดินระหว่างพลเมืองลาวด้วยกัน ยังมีแพร่หลาย ซึ่งปัญหาเหล่านั้น เป็นหน้าที่ขององค์กรรัฐที่เกี่ยวข้อง จะต้องศึกษาค้นคว้า และหาแนวทางแก้ไขอย่างเร่งด่วนต่อไป

การให้สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการใช้ที่ดินในลาวนั้น ไม่ควรจะเน้นในเรื่องการเก็บค่าเช่าที่ดินแต่อย่างใด แต่น่าจะพิจารณาไปตามกิจการและพื้นที่ที่มีการลงทุนเป็นหลักโดยให้มีการลดหย่อน หรือยกเว้นค่าเช่าที่ดินหรือการเสียภาษีการใช้ที่ดินนั้น และในกรณีที่มีการโอนหรือยกเลิกกิจการ ผู้ลงทุนต้องจำหน่ายที่ดินนั้นภายในหนึ่งปี มิฉะนั้นให้เป็นอำนาจขององค์กรรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะจำหน่ายที่ดินดังกล่าวได้ตามกฎหมายว่าด้วยที่ดิน

นอกจากนั้น การที่บัญญัติให้ผู้ลงทุนสามารถนำค่าเช่าที่ดินมาคำนวณเป็นรายจ่ายของตนได้นั้น ถือว่าเป็นการบัญญัติที่ไม่เหมาะสมเพราะจะทำให้ผู้ลงทุนได้ใช้ที่ดินในลาวได้ โดยไม่มีการจ่ายค่าใดๆ ทั้งสิ้น